

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Katedra mediálních studií

Michal Osoba

**Srovnání vyváženosti zastoupení ODS a
ČSSD na zpravodajských stránkách deníků
Mladá fronta Dnes a Právo v období před
volbami do Poslanecké sněmovny Parlamentu
ČR v roce 2006**

Diplomová práce

Praha 2010

Autor práce: **Michal Osoba**

Vedoucí práce: **PhDr. Jakub Končelík, CSc.**

Oponent práce:

Datum obhajoby: **2010**

Hodnocení:

Bibliografický záznam

OSOBA, Michal. *Srovnání vyváženosti zastoupení ODS a ČSSD na zpravodajských stránkách deníků Mladá fronta Dnes a Právo v období před volbami do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2006*. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky: Praha, 2010, 86 s. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jakub Končelík, CSc.

Anotace

Diplomová práce „Srovnání vyváženosti zastoupení ODS a ČSSD na zpravodajských stránkách deníků Mladá fronta Dnes a Právo v období před volbami do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2006“ pomocí obsahové kvantitativní analýzy v programu SPSS zkoumá a porovnává, jak byly zastoupeny obě největší české politické strany a jejich představitelé v denících Mladá fronta Dnes a Právo v době jednoho měsíce před volbami.

Práce stručně představuje historii a současnost obou analyzovaných deníků i obou stran a zmiňuje klíčové události předvolebního období na české politické scéně. Analýze předchází teoretická část rozebírající vzájemný vliv médií a politiky s důrazem na předvolební období.

V analytické části je nejprve popsán zvolený způsob analýzy včetně stanovení vzorku. Zjištěná data jsou interpretována ve čtyřech kategoriích podle stanovených výzkumných otázek, každá kapitola je doprovázena shrnutím a klíčovými grafy.

V závěru jsou shrnuty přínosy této práce a navrženy možné postupy dalšího zkoumání této problematiky.

Annotation

Diploma thesis “Comparison of the proportional coverage of ODS and ČSSD on the news pages of the Mladá fronta Dnes and Právo newspapers before the 2006 national elections to the Chamber of Deputies of the Czech republic” examines and compares, how the two largest Czech political parties ODS (Civic Democratic Party) and ČSSD (Czech Social Democratic Party) and their representatives were represented at daily newspapers Mladá fronta Dnes and Právo one month before the elections, using quantitative analysis with the SPSS program.

Thesis briefly introduces history and present of both analyzed daily newspapers and both political parties and mentions key events of the pre-elect period on the Czech political scene. Analysis is preceded by a theoretical part, which analyzes links between media and politics with emphasis on a pre-elect period.

In the analytical part, at first, the selected method of analysis is described including setting a basic sample. After that findings are interpreted in four categories according to established research questions. Every chapter is accompanied by a summary and key charts.

Benefits of the thesis are summarized in the conclusion, where advances of further research are also proposed.

Klíčová slova

Média, politika, volby, Právo, Mladá fronta Dnes, Občanská demokratická strana (ODS), Česká strana sociálně demokratická (ČSSD), Jiří Paroubek, Mirek Topolánek, zpravodajství

Keywords

Media, politics, elections, Právo, Mladá fronta Dnes, Civic Democratic Party (ODS), Czech Social Democratic Party (ČSSD), Jiří Paroubek, Mirek Topolánek, news service

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.

2. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely výzkumu a studia.

V Praze dne 19. května 2010

Michal Osoba

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval svému vedoucímu práce PhDr. Jakubu Končelíkovi, CSc za vstřícnost a podnětné připomínky při tvorbě této práce.

Obsah

1. Úvod	11
1.1. Motivace k volbě tématu	11
1.2. Struktura práce	12
1.3. Diskuze tezí	13
2. Hypotézy, metoda	14
2.1. Hypotézy a výzkumné otázky	14
2.2. Definice způsobu analýzy	14
2.3. Základní soubor jednotek	16
2.4. Konstrukce proměnných v kódovací knize	17
3. Teoretické zakotvení práce – současný stav poznání vzájemného vlivu médií a politiky	20
3.1. Vzájemný vztah médií a politiky	20
3.2. Snahy o ovlivňování médií	20
3.3. Faktory ovlivňující práci médií	22
3.4. Vyváženost a zaměření médií	24
3.5. Média v předvolebním období	25
4. Základní charakteristika sledovaných deníků a stran	29
4.1. Historické pozadí deníků	29
4.1.1. Historie deníku Právo	29
4.1.2. Historie deníku Mladá fronta Dnes	30
4.2. Vymezení deníků	30
4.3. Čtenost deníků	31
4.4. Historie stran	32
4.4.1. Historie ODS	32
4.4.2. Historie ČSSD	33
4.5. Struktura vedení obou stran v roce 2006	34
4.5.1. Struktura a předvolební témata ODS	34
4.5.2. Struktura a předvolební témata ČSSD	34
4.6. Uvedení do předvolební situace	35
4.6.1. Situace ve vládě a preference	35
4.6.2. Důležité vnitropolitické momenty sledovaného období (1. 5. – 31. 5. 2006)	36
4.6.3. Mediální a marketingová strategie stran před volbami	37
4.7. Volební a povolební situace	39
5. Postup a tvorba analýzy	40
5.1. Pilotní studie	40
5.2. Analýza v programu SPSS	40
6. Hlavní zjištění	42
6.1. Shrnutí základních zjištění	42
6.2. Poměr zastoupení ODS a ČSSD	43
6.2.1. Výsledky analýzy	43
6.2.2. Interpretace zjištěných dat	46
6.2.3. Shrnutí	47
6.3. Poměr zastoupení Topolánka a Paroubka	49
6.3.1. Výsledky analýzy	49
6.3.2. Interpretace zjištěných dat	51
6.3.3. Shrnutí	52
6.4. Události, k nimž se aktéři vyjadřovali	53
6.4.1. Výsledky analýzy	53
6.4.2. Interpretace zjištěných dat	55
6.4.3. Shrnutí	57
6.5. Poměr zastoupení předsedů k ostatním členům	58
6.5.1. Výsledky analýzy	58
6.5.2. Interpretace zjištěných dat	62
6.5.3. Shrnutí	64
6.6. Inzerce	66
7. Závěr	68

7.1. Diskuze hypotéz a přínosů práce	68
7.2. Závěrečné shrnutí.....	69
8. Resumé v angličtině.....	72
Použitá literatura	73
Seznam použitých zkratk	77
Seznam příloh	78
Přílohy	78

Seznam grafů

Graf č. 1: V kolika člancích se v titulku objevil alespoň jednou název jedné ze sledovaných stran či jasný odkaz na něj v podobě zkratky celkově, na titulních stranách a v otvíracích člancích titulních stran	48
Graf č. 2: V kolika člancích se objevila alespoň jedna citace alespoň jednoho představitele některé ze sledovaných stran.....	49
Graf č. 3: U kolika článků se v titulku objevilo příjmení předsedy jedné ze sledovaných stran, celkově a jen na titulní straně.....	53
Graf č. 4: V kolika člancích se objevila alespoň jedna citace předsedy jedné ze sledovaných stran	53
Graf č. 5: V kolika člancích, jejichž tématem byla předvolební kampaň, byl označen za hlavního aktéra jeden z předsedů sledovaných stran.....	58
Graf č. 6: V kolika člancích, jejichž hlavním tématem byla Kubiceho aféra, byl aspoň jednou citován alespoň jeden člen některé ze sledovaných stran	58
Graf č. 7: V kolika člancích byl za hlavního aktéra označen předseda ODS Mirek Topolánek a v kolika ostatní členové ODS	65
Graf č. 8: Kdo byl v kolika člancích označen za hlavního nebo vedlejšího aktéra.....	66

1. Úvod

1.1. Motivace k volbě tématu

Míra vlivu médií na politickou scénu a opačně je jedním z nejčastěji zkoumaných a diskutovaných témat mezi odborníky zabývajícími se účinky médií. Nejmarkantněji se, ať už zamýšlené či nezamýšlené, propojení těchto dvou jen zdánlivě nezávislých světů projevuje před volbami. Důvod je zřejmý. Právě před nimi je pro politiky klíčové, aby se o nich psalo, a tím pádem i mluvilo a vědělo.

„Politické strany, parlament a vláda většinou nevstupují do kontaktu s občany přímo, nýbrž komunikují zprostředkovaně, pomocí masových médií. Strany potřebují média proto, aby mohly voličům přiblížit své cíle a představit své kandidáty.“ [Schulz 2004: 12]

Pro svoji analýzu jsem si vybral Mladou frontu Dnes a Právo, tedy dva deníky, které dlouhodobě patří mezi nejčtenější domácí listy. Do analýzy jsem z nejčtenějších listů v daném období nezařadil jen deník Blesk, který má odlišnou grafickou strukturu, a tak by výsledky analýzy mohly být zkreslené.

Při politické situaci, kdy jsou v Česku dlouhodobě dvě silné politické strany, které spolu bojují o moc, a jejichž předvolební preference dělilo jen několik procent, považuji za užitečné zanalyzovat, jaké zastoupení měly obě největší politické strany na zpravodajských stránkách těchto dvou deníků právě v předvolebním období.

Obecně mezi novináři panuje přesvědčení, že o politické situaci informují objektivně. Například podle předvolebního průzkumu serveru Mediář jen 8,7 % novinářů nepovažuje předvolební zpravodajství svého média za vyvážené a nestranné. O vyváženosti zcela nepochybuje 26,1 % žurnalistů (odpověď „ano“), 65,2 % odpovědělo „spíše ano“. Nicméně k volbám se chystalo jít 87 procent respondentů z řad žurnalistů, takže lze oprávněně předpokládat, že nějaký politický postoj zastávají. [Mediář [online]. 2006].

Objektivita a vyváženost je po médiích ve zpravodajství požadována, jak píše i Osvaldová. *„Zpravodajství v novinářském pojetí má být pokud možno přesné, vyvážené, nepředpojaté a poctivé jak při výběru, tak při ztvárnění...“ [Zpravodajství v médiích 2001: 21]*

Pojem objektivita je ale obtížně definovatelný. „Převládající normy většiny západních médií volají po určité praxi neutrálního, informativního referování o událostech, přesto bývá mnoho správ v tomto směru shledáno nedostatečnými. Objektivita je poměrně složitá kategorie, pokud překročíme jednoduchou představu, že zpráva by měla spolehlivě referovat o tom, co se skutečně ve světě děje.“ [McQuail 2009: 285]

Tato práce nemá ambice zodpovědět otázku, zda česká média obecně informují o politice objektivně, ale na (z hlediska politického vývoje) klíčovém období může ukázat, na kolik se pojetí objektivita a vyváženosti dvou sledovaných deníků liší.

„I když se vždycky nedá přesně stanovit, co je vyvážený poměr sil, je přesto smysluplné zjišťovat, nakolik jsou určitá média nevyvážená, popř. jaké názory nebo aktéry prosazují při selekci témat a zpráv. Tak je možné rozpoznat politickou tendenci určitého média. V zásadě je možné zjištěním nějaké převažující tendence v nevyváženosti odhalit, přes jaký filtr pohlíží médium na realitu.“ [Schulz 2004: 13]

Téma jsem zvolil na základě vlastního zájmu o svět médií a politiku a v práci jsem si chtěl potvrdit či vyvrátit názory na náklonnost deníků k některé z politických stran, s nimiž se často setkávám.

1.2. Struktura práce

V úvodní části své práce jsem vysvětlil, proč jsem si pro zpracování vybral toto téma. Dále jsem stanovil hypotézy a výzkumné otázky a podrobně popsal, jakým způsobem jsem při analýze postupoval. Další rozsáhlejší část práce byla věnována jejímu teoretickému zakotvení, kde jsem popsal některé pohledy na vztah politiky a médií s důrazem na jejich vztah právě v předvolebním období.

Následující pasáž práce je věnována základním informacím o analyzovaných denících a politických stranách a obsahuje jejich stručné historické pozadí a strukturu ve sledovaném období. V této části také je pro uvedení do kontextu situace v předvolebním období chronologicky zmíněno několik klíčových událostí, které nejen tyto dva analyzované deníky sledovaly.

Následuje samotná analýza. Nejprve popisují, jakým způsobem jsem postupoval při kódování a jak proběhla pilotní studie.

Stěžejní část práce, tedy hlavní zjištění, je rozdělena do kapitol podle jednotlivých výzkumných otázek. U každé je souhrn nejdůležitějších informací

vyplývající z analýzy doplněn jejich interpretací a stručným shrnutím toho nejpodstatnějšího, které je doplněno klíčovými grafy pro danou výzkumnou otázku.

V závěru jsem provedl diskuzi přínosů práce a hypotéz, v níž jsem prověřil, na kolik byly v práci potvrzeny, na konci následuje závěrečné shrnutí práce.

1.3. Diskuze tezí

V práci jsem se držel tématu, které bylo vymezeno v tezích diplomové práce, tedy porovnání, jak často se ve zpravodajství deníků Mladá fronta Dnes a Právo objevovaly strany ODS a ČSSD v období jednoho měsíce před začátkem voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2006.

Jako vhodný se ukázal výběr těchto dvou stran i deníků, neboť jejich politické zpravodajství v předvolebním období zahrnovalo články týkající se ODS a ČSSD v dostatečném množství pro tuto analýzu. Zároveň stanovené období v podobě jednoho měsíce před volbami bylo dostačující pro získání adekvátního množství okódovaného materiálu. Rovněž během května 2006 proběhla většina klíčových politických momentů předvolebního období, a tak analýza nebyla zkreslena jejich případnou absencí.

Program SPSS byl vhodným softwarem pro tvorbu následné analýzy, pro niž jsem nejčastěji využíval křížové tabulky crosstabs a custom tables, které umožňovaly i porovnávání v rámci obou deníků. Stejně tak se osvědčila v tezích zvolená metoda kvantitativní obsahové analýzy pro získání a následnou interpretaci uceleného množství sesbíraných dat.

V diplomové práci jsem se držel uvedeného předpokladu, že zpravodajství je v obou denících u obou stran vyvážené a sledoval výraznější odchylky od tohoto předpokladu. Držel jsem se i navržené základní osnovy, kterou jsem v práci jen rozšířil o další kapitoly, zejména ty, které mají čtenáře uvést do kontextu tehdejšího politického dění a stručně seznámit s historickým pozadím analyzovaných stran a deníků.

2. Hypotézy, metoda

2.1. Hypotézy a výzkumné otázky

Základní hypotéza vychází z titulu práce, která zkoumá, zda poměr zastoupení dvou zkoumaných stran v obou denících byl obdobný. Předpokládá, že i vzhledem k historickému pozadí obou listů **„Poměr zastoupení ODS a ČSSD vyznívá ve zpravodajství Mladé fronty Dnes příznivěji pro ODS, než je tomu v Právu a naopak v Právu dostává oproti Mladé frontě Dnes větší prostor ČSSD.“**

Další hypotéza se v obdobném znění týká předsedů obou stran a říká, že **„Poměr zastoupení Mirka Topolánka a Jiřího Paroubka vyznívá ve zpravodajství Mladé fronty Dnes příznivěji pro Topolánka, než je tomu v Právu a naopak v Právu dostává oproti Mladé frontě Dnes větší prostor Paroubek.“**

Třetí hypotéza naráží na skutečnost, kterou zmiňovali někteří politologové, tedy, že ČSSD se předvolební boj snaží vyobrazit jako souboj lídrů obou stran: **„U ČSSD vystupuje jako představitel Jiří Paroubek častěji než u ODS Mirek Topolánek.“**

Jako základní výzkumné otázky byly ustanoveny tyto:

- 1) Jaký je poměr zastoupení ODS a ČSSD u obou deníků?
- 2) Jaký je poměr zastoupení Mirka Topolánka a Jiřího Paroubka u obou deníků?
- 3) Ke kterým událostem a tématům se nejčastěji mluvčí obou stran vyjadřovali?
- 4) Jaký byl poměr zastoupení předsedů obou stran vzhledem k ostatním zástupcům stran?

Z těchto otázek jsem vycházel při vypracování kódovací knihy.

2.2. Definice způsobu analýzy

Jako pracovní metodu jsem zvolil obsahovou kvantitativní analýzu. K analýze jsem využil program SPSS.

Kvantitativní obsahová analýza v pojetí Bernarda Berelsona vychází z dominantního paradigmatu a jemu odpovídajícímu informačnímu přístupu podle Shannon-Weaverova přenosového modelu komunikace. Její výhodou je relativní

spolehlivost, nezávislost na jedinci či skupině, která výzkum provádí a její opakovatelnost.

Berelson ji charakterizoval jako „výzkumnou techniku pro objektivní, systematický a kvantitativní popis zjevného obsahu komunikace“. [Deacon 1999: 115] Na rozdíl od kvalitativní obsahové analýzy tak lze pracovat s konkrétními numerickými výstupy vyčíslujícími množství opakování daného jevu.

Podle McQuaila je postup „tradiční“ obsahové analýzy „založen na dvou předpokladech: že spojení mezi vnějším objektem reference a referencí v textu bude dostatečně zřetelné a jednoznačné a že frekvence výskytu vybraných referencí přesvědčivě a objektivním způsobem vyjadřuje převažující význam textu.“ [McQuail 2009: 309] Oba tyto předpoklady byly pro účely této práce naplněny.

Mezi významné přínosy mediálních studií patří například obsahová analýza britských médií provedení členy Glasgow University Media Group, kterou shrnuli v knize Špatné zprávy (Bad News, 1976), kde mimo jiné zpochybnili všeobecně přijímanou představu, že v rozhlase a televizi je méně předpojaté zpravodajství než v tištěných médiích. [Burton, Jiráček 2003: 43].

Ani tato metoda ale nedokáže podat jediné „správné“ odpovědi na položené otázky. „Mezi slabiny kvantitativní analýzy patří to, že každý systém kategorií je nutně zkreslený. Dále že samotný výstup obsahové analýzy je novým textem, jehož význam se musí nezbytně lišit od analyzovaného materiálu. Výsledek je založen na způsobu čtení obsahu, který by žádný skutečný čtenář nepoužil.“ [McQuail 2009: 37]

Nebezpečím této metody je i nepřesná interpretace zjištěných jevů. Nicméně pro účel práce, tedy relativně objektivní posouzení mediálních obsahů ji považuji za nejvhodnější.

Postupoval jsem podle modelu vycházejícího z Berelsonova přístupu, jak jej popsal McQuail. [c. d.: 308] v následujících bodech:

1. **Zvolit vzorek obsahu.** V případě této práce to byl období 1. května až 31. května 2006, zpravodajské stránky deníků Právo a Mladá fronta Dnes (viz základní soubor jednotek)
2. **Vytvořit relevantní rámec kategorií vnějších referentů.** V kódovací knize jsem vytvořil seznam proměnných, které se mohou v textu vyskytovat ve sledovaných kategoriích.
3. **Zvolit „jednotku“ analýzy obsahu.** Jednotkou byl pro účely této práce zvolen samostatný článek označený titulkem.

4. **Pomocí počítání frekvencí zvolených jednotek obsahu zmiňujících se o relevantních tématech umístit obsah do připraveného rámce.**
5. **Vyjádřit výsledky jako celkovou skladbu vybraného vzorku obsahu podle frekvence výskytu hledaných relevancí.**

2.3. Základní soubor jednotek

Jako sledované období jsem zvolil měsíc od 1. května do 31. května 2006 včetně. Interval jednoho měsíce před začátkem voleb jsem zvolil proto, že je dostatečně dlouhý na to, aby eliminoval krátkodobé efekty, které by mohly práci znehodnotit, a zároveň postihuje období, v němž se udála většina předvolebních kauz, které mohly mít na volební výsledek bezprostřední vliv.

Zahrnuje tak i celé období předvolební kampaně, které je vyhlášeno 16 dnů před volbami¹, tedy v tomto případě od 17. května. Oba deníky vycházejí šestkrát týdně, prvního a osmého května byl státní svátek, celkem se tedy jednalo u obou listů o 25 vydání.

Při analýze jsem ze základního vzorku analyzoval všechny texty a fotografie, které vyšly na celostátních stránkách deníků s domácím zpravodajstvím. Záměrně jsem tak eliminoval komentářové a regionální stránky, aby byla zachována co největší objektivita.

Regionálnímu zpravodajství a názorům a komentářům věnují oba deníky rozdílný prostor, a tak by vzorek dat jejich zahrnutím mohl být znehodnocen, navíc záměrem této práce bylo sledovat celostátní zpravodajství zmiňovaných deníků, nikoliv jejich publicistické stránky.

V deníku Právo jsem za domácí zpravodajské strany považoval titulní stranu a následně strany označené headlinem „Zpravodajství.“ U Mladé fronty Dnes jsem sledoval zpravodajský sešit označený jako „A“ a v něm stránky označené jako domácí či politické zpravodajství.

Nekódoval jsem v něm volební seriály, v nichž byly všechny strany kandidující ve volbách nebo všechny strany v té době zastoupené v poslanecké sněmovně zastoupeny rovnoměrně a neměly by tudíž na výsledek analýzy žádný vliv, stejně tak například pravidelný seriál „*Místa, kde na vládu ČSSD nezapomenou*“, jenž vycházel v Mladé frontě Dnes po celé sledované období.

¹ Podle volebního zákona č. 247/1995 Sb.

2.4. Konstrukce proměnných v kódovací knize

Do kódování jsem zahrnul texty, v níž se objevila alespoň jedna zmínka o jedné ze sledovaných stran, či zde vystupoval v roli politika některý z jejich členů.

Při kódování jsem sledoval řadu charakteristik, klíčovou vzhledem k zadání práce bylo množství a význam zmínek o obou stranách, případně jejich představitelích. Pro zodpovězení druhé výzkumné otázky „*Jaký je poměr zastoupení Mirka Topolánka a Jiřího Paroubka v obou denících?*“ byli v každé kategorii zvlášť kódování předsedové obou stran.

U zástupců obou stran kvůli jednoznačnosti jejich označení bylo třeba, aby v textu byli zmíněni celým jménem, příp. svojí nezaměnitelnou funkcí (výjimkou jsou titulky, v nichž tištěná média takřka výlučně uvádějí jen příjmení aktérů).

U názvů obou stran stačilo jednoznačné a nezaměnitelné označení, tedy nejen zkratky jako ČSSD a ODS a celé názvy stran, ale i zkrácená označení typu soc. dem., které je hojně využíváno v Právu. Sledoval jsem, zda jednotliví aktéři v textu hovoří, či jsou jen zmíněni, případně zda se jejich jméno objevilo v titulku.

Vždy jsem zjišťoval jen to, zda v titulku, textu či na fotografii zjišťovaný výraz/aktér je přítomen, či není. Nebylo tedy rozhodující, zda se v titulku, textu či na fotografii objevil jedenkrát nebo opakovaně.

U zástupců ČSSD, kteří byli zároveň členy vlády, jsem se snažil rozlišovat, zda v článku vystupují jako ministři či jako zástupci strany. Pokud šlo čistě o vládní kompetenci a příslušnost k sociální demokracii nebyla u politika zmíněna, nepovažoval jsem ho pro účely práce za zástupce ČSSD. Stejně pravidlo jsem uplatňoval i u politiků obou stran v jiných výkonných funkcích jako jsou starosta, hejtman apod.

Samostatnou kategorií bylo hlavní téma článku a označení, kdo byl jeho hlavním a vedlejším aktérem (bylo-li možné určit) aby bylo pro další analýzu zřejmé, v jakém kontextu se strany či jejich představitelé v listu objevily. Ze stejného důvodu jsem u jmen aktérů jako jediných dvou kategorií kódoval i osoby, které nejsou členy ODS i ČSSD.

Za aktéry jsem považoval jen konkrétní osoby nikoliv celé instituce. Specifická situace byla například u ministra zdravotnictví Davida Ratha, jenž se stal členem ČSSD až během sledovaného období. Proto až do svého přijetí do strany nebyl kódován jako její člen.

Specifickou osobou byl i prezident Václav Klaus, jenž byl ve sledovaném období čestným předsedou ODS, ale pokud v článku nevystupoval jako její představitel, rovněž nebyl za člena ODS považován.

Dále jsem sledoval, jakou váhu deníky dané zprávě přisuzovaly tím, kam ji ve svém vydání umístily, jestli byla na titulní straně, případně zda tímto textem stránku „otvíraly“ a předpokládal jsem, že zprávy s nejvyšší důležitostí nebo s největším potenciálem oslovit publikum umísťují editoři na titulní stranu či dokonce jako její otevírací materiál. Za otevírací materiál strany jsem považoval vždy samostatný text, jenž začínal v levém horním rohu stránky.

Dalším zkoumaným aspektem bylo autorství zprávy či fotografie, zda je u ní podepsán zkratkou či celý jménem jeden či více redaktorů nebo agentura (v drtivé většině případů Česká tisková kancelář). Specifikem článků v Právu byly ve sledovaném období texty z agentur doplněné autorskými informacemi a podepsané jak zkratkou autora, tak agentury.

Rovněž v Právu vycházely i přepisy některých prohlášení (například celý text veřejné části tzv. Kubiceho zprávy či prohlášení ČSSD po konfliktu mezi Miroslavem Mackem a Davidem Rathem). Tyto texty jsem nepovažoval za redakční ani za agenturní.

Jednotkou analýzy byl zvolen jeden článek. Jako článek byl pro účely této práce definován útvar s vlastním titulkem, ke kterému náležel souvislý text. Fotografie se vždy měřily zvlášť, ale byly přiřazeny k článku, jehož se bezprostředně týkaly. Pokud bylo u jednoho článku přítomno více fotografií (např. formou výřezu detailu v rohu snímku či jakéhosi fotoseriálu), byly kódovány jako jedna fotografie.

Rozměry článků i fotografií byly měřeny na centimetry čtvereční v pražském vydání². Výsledný rozměr jsem vždy zaokrouhloval na celé centimetry čtvereční.

Popisek u fotografie se nekódoval zvlášť, pokud ale měl formu tzv. vaničky, tedy textu se samostatným titulkem, či měl zvýrazněný perex, byl samostatně kódován i tento text. Aby byl aktér na fotografii kódován, musel být označen v popisku či přilehlém textu, nebo na ní být jednoznačně k rozeznání. Textová informace zpracovaná grafickou formou byla pro účely této práce kódována jako text.

Všem proměnným byly přiřazeny v kódovací knize (viz příloha č. 5) numerické kódy. Například pro označení fotografií značila nula fakt, že se k textu žádná fotografie nepojí, každé jiné číslo znamenalo její rozměr ve čtverečních centimetrech.

² V ostravské tiskárně se deník Právo tiskne v menším formátu.

Kódovanou jednotkou naopak nebyla inzerce v tisku, ale jako vedlejší jev byla v rámci práce sledována. Za inzerci jednotlivých stran jsem pro účely této práce považoval jen inzerci takto označenou, nikoliv tedy tzv. negativní kampaň, v níž byla označena pouze strana, proti které se inzerát vymezuje, nikoliv jeho zadavatel.

3. Teoretické zakotvení práce – současný stav poznání vzájemného vlivu médií a politiky

3.1. Vzájemný vztah médií a politiky

Není pochyb, že média jsou již od svých počátku s politikou úzce spjata. Mezi oběma sférami funguje jakási symbióza – politici média potřebují, aby zviditelnili sebe a své názory, média se naopak v stále sílící poptávce po co možná nejaktuálnějších a nejexkluzivnějších zprávách snaží dostat (nejen) k politickým špičkám co nejbližší. *„Média nejsou pouhými pasivními kanály pro politické komunikátory a politický obsah.“ [Mazzoleni, Schulz 1999: 249]*

Vzájemný vztah se výrazněji měnil s rozvojem a rozšířením vlivu médií ve druhé polovině 20. století v souvislosti s masivnějším rozvojem televizního vysílání. *„Zatímco média jsou traumatizována nedostatečnou možností prosadit svou politickou moc, politická elita je zděšena prožitkem oslabení vlastní moci ve prospěch médií a obává se medializace politiky jako degenerativní hrozby rozkládající tradiční demokratické postupy při rozhodování a distribuci moci.“ [Jirák 2001: 27]*

Tento fakt vystihuje zvýšenou moc médií nad tvorbou veřejného mínění a zároveň potřebu politiků přizpůsobit tomu výstupy ze svých skutků či svoje názory tak, aby minimalizovali riziko jejich zkreslení či nepochopení ze strany veřejnosti.

Pro rostoucí vliv médií se dokonce vžil termín mediokracie, který Hendersonová vysvětluje jako *„nadvládu hromadných sdělovacích prostředků, je novým způsobem ovládání a řízení, založeným na výrobě informací, zábavy a ostatních druhů zboží a služeb, jež soutěží s politiky a vzdělavateli o pozornost veřejnosti.“ [Hendersonová 1997: 154]*

3.2. Snahy o ovlivňování médií

Ač by zpravodajství ze své definice mělo být nestranné, je tvořeno lidmi, nikoliv stroji. A každý do svého projevu, ať už vědomě či podvědomě více či méně svůj postoj k dané kauze zobrazí. Samotná média se však během svého vývoje dokázala

obrnit mechanismy, jimiž se citovému zabarvení zejména politického zpravodajství snaží bránit.

„Lidé s různými názory a zkušenostmi mohou ve skutečnosti produkovat možná až překvapivě podobné zpravodajství, pokud svoji práci dělají podle zavedených zpravodajských konvencí.“ [Curran 2002: 129]

Přesto se snaze „vyrobit“ objektivní zprávu dostávají nová a nová omezení. Přístup k informacím se i vlivem rozšíření tzv. nových médií zlepšil, na druhou stranu vstoupily do „zpravodajské hry“ nové faktory.

Zejména po roce 1989, kdy začal fungovat svobodný trh s médii, si politici začali uvědomovat důležitost přístupu do novin a věnovat této úloze větší pozornost. Politické strany tak věnují čím dál větší úsilí snaze pochopení fungování médií a pokoušejí se vyhovět jejich zájmům různými způsoby jako jsou například tiskové zprávy či tiskové konference a brífinky.

Dnes se již každý významnější politik obklopuje poradci pro styk s médii, stranické PR agentury mají jako jeden z hlavních cílů své práce prosadit do médií zprávu v podobě, která je jejich klientovi nakloněna. Vžilo se pro ně označení „spindoktoři“. Podle Jiráka jsou jimi lidé, kteří se „snaží vyhovět logice médií a dostat tak do oběhu sdělení, jež jsou příznivá pro jejich klienty.“ [NADACE PEROUTKY: [online]. 2001]

Podle amerického sociologa Herberta J. Ganse platí, že „zdroje, jež jsou nejuspěšnější při sjednávání si přístupu do elitních zpravodajských médií, jsou obvykle mocné, dobře zajištěné a dobře organizované, s cílem v pravý okamžik zásobit novináře ‚zprávami‘, které novináři chtějí.“ [McQuail 2009: 255]

Žurnalistům tak práci do jisté míry ulehčují, když zprávu vytvoří de facto od jejího počátku až do mediálního výstupu. Vymyslí událost, která by mohla mít patřičný odraz v médiích a která bude obsahovat patřičné zpravodajské hodnoty³, případně sepíše tiskovou zprávu, coby podklad pro práci novináře.

Je pak již jen na jeho profesionalitě, na kolik zpracovanou událost akceptuje jako hotovou zprávu pro své médium, či zda prověří, jestli podané informace nejsou záměrně zkreslené ve prospěch informující strany. Například studie Barbary Bärnsové z roku 1987 provedená na jedné německé spolkové zemi ukázala, že „politické

³ Existuje řada teorií o tom, co musí zpráva obsahovat, aby měla šanci se dostat do médií. Například Denis MacShane v publikaci *Using the Media* (UK: Pluto Press, 1979) tvrdí, že žurnalisté hledají zprávy, které mají alespoň některé z těchto pěti vlastností: konflikt, nebezpečí pro společnost, neobvyklost, skandál a individualismus.

zpravodajství bylo převážně založeno na oficiálních prohlášeních pro tisk a tiskových konferencích.“ [c. d.: 254]

I díky užšímu propojení obou sektorů pak nejsou zcela neobvyklé přechody mezi médií a politikou. Častější jsou z politiky do médií, kdy bývalí politici fungují jako komentátoři, opačným směrem pak odcházejí lidé z médií nejčastěji do funkcí tiskových mluvčích, ale jako třeba v případě Vladimíra Mlynáře⁴ a přímo do vrcholných politických funkcí.

Najít hranici mezi původní zprávou a záměrně upraveným sdělením je však často téměř nemožné. Známy je výrok Lorda Northcliffa: „*Zpráva je to, co chce někdo někde zamlčet. Všechno ostatní je reklama.*“ [Thinkexist [online]. 2010].

Nebezpečné pak může být přímé propojení vlastnictví médií s politickou stranou. Kandidující subjekt v něm může získat velkou výhodu. Příkladem může být situace v Itálii, kde Silvio Berlusconi souběžně se svojí politickou kariérou budoval mediální impérium a vliv v televizi RAI využíval i k úspěchu na politické scéně.⁵ Několik redaktorů státní televize bylo propuštěno kvůli kritice předsedy vlády.

3.3. Faktory ovlivňující práci médií

S již zmíněnou snahou o co největší aktuálnost roste i význam požadavku na rychlou práci novináře. V českém prostředí mají všechny největší deníky zároveň i internetovou redakci. Právo a Mladá fronta Dnes zároveň spoluvytvářejí i oba největší a nejčtenější domácí zpravodajské servery, tedy novinky.cz a idnes.cz. Novinky měly v roce 600 000 reálných návštěvníků denně, což bylo více než součet druhého a třetího nejčtenějšího zpravodajského serveru. [Ihned.cz [online]. 2006].

V internetovém zpravodajství je na redaktory kladen nárok, aby v rámci konkurenčního boje své zprávy zveřejnily co nejdříve. „*Postupem času se ukazuje, že největší síla internetové žurnalistiky a jejích produktů je především v dostupnosti internetových periodik v prostoru a čase.*“ [Zpravodajství v médiích. 2001: 106]

⁴ Bývalý šéfredaktor časopisu Respekt, později člen strany Unie svobody a ministr informatiky v letech 2003–2005.

⁵ Organizace Reportéři bez hranic ve své zprávě z roce 2004 uvedla, že „Střet zájmů mezi Silviem Berlusconim a jeho rozsáhlým mediálním impériem dále ohrožuje zpravodajskou rozmanitost“, americká organizace Freedom house udělila ve stejném roce z tohoto důvodu Itálii spolu s Tureckem nejnižší hodnocení v žebříčku zajištění svobody tisku z celé západní Evropy.

A čím kratší čas redaktor na zpracování události má, tím se mu pochopitelně dostává méně prostoru k poskytnutí vyjádření všech zúčastněných stran, což může vést k tendenčnímu vyznění zprávy.

Dalším limitujícím faktorem jsou samozřejmě i omezené finanční prostředky redakcí. V českých podmínkách si těžko může některá redakce dovést vydělání celého týmu lidí, aby delší dobu pracovali výhradně na jedné kauze, mohli tak proniknout do její hloubky a své závěry publikovali až na konci své práce, jak se děje například ve Spojených státech amerických.

Na druhou stranu právě s rozvojem internetového zpravodajství je i v českých médiích (zejména u dvou sledovaných v této práci) patrný posun rozdělení práce mezi internetovým a tištěným deníkem. Zatímco při potřebě co nejvyšší aktuálnosti článků se na internetu objevují spíše zprávy čistě zpravodajské povahy, v tištěném deníku se redaktoři snaží nabídnout čtenářům jakousi přidanou hodnotu, tedy událost rozpracovanou do větší hloubky, případně uvedenou do širších souvislostí.

Celková „vstřícnost“ médií k politickým stranám je značnou měrou determinována zájmy majitelů médií. *„Vlastníci největších médií nemají politickou agendu, jsou loajální k vládě a velkým stranám s různým stupněm kritičnosti k jejich pochybením. Tvář českých médií ovlivňují především ekonomické zájmy jejich majitelů.“*⁶

Listy se tak dostávají pod politický tlak, ať už přímo přes své redaktory nebo vedení, či nepřímo přes častá vyjádření politických špiček k mediální situaci. *„V ČR existují právní a institucionální záruky svobody médií, podepřené zvýšenou citlivostí obyvatel na vměšování politiků do médií.“* [Šmída 1994: 12] Ta se podle Šmída projevila například při tzv. televizní krizi⁷ na přelomu let 2000 a 2001.

Při dalším markantním trendu současného mediálního světa, a to horizontálním propojování vlastnictví do velkých národních či dokonce nadnárodních skupin se stává manipulace s médii jednodušší. Přes jednu vlivnou skupinu v čele mediální korporace totiž lze prosadit své zájmy hned do několika typů médií. *„V některých sektorech, zejména u tisku, dochází k monopolům, které oslabují veřejnou kontrolu na trhu.“* [Curran 2002: 130]

⁶ Prezentace Milana Šmída „Případová studie - Česká republika“ na konferenci Vliv vlastnictví médií na jejich nezávislost a pluralitu, Bratislava, 1994

⁷ Zaměstnanci České televize tehdy vstoupili do stávkového protestu proti změně ve vedení instituce. Protest vedl k rezignaci tehdejšího ředitele Jiřího Hodače a k odvolání Rady ČT.

3.4. Vyváženost a zaměření médií

Na poli tisku neexistuje v českých podmínkách na rozdíl od audiovizuálních médií veřejnoprávní formát, na noviny tak sice může být, a jistě oprávněně také je, kladen požadavek vyváženosti zpravodajství, ale postoje listu k nejrůznějším politickým i apolitickým kauzám se dají vyčíst z komentářových stran deníku.

„Zatímco u zpravodajství předpokládáme neutralitu v přístupu k údajům i ve výrazu, publicistika se neobejde bez osobního stanoviska. (...) Odlišování obou sfér může přispět k tomu, co se nazývá vyvážeností.“ [Zpravodajství v médiích. 2001: 15]

Ač by drtivá většina vydavatelů a šéfredaktorů zřejmě potvrdila, že jejich primární snahou je poskytnout ve svém médiu co nejširší spektrum názorů, při velikosti (i českého) mediálního trhu je nemožné zavděčit se všem názorovým a sociálním skupinám čtenářů.

I podle Osvaldové je dosažení úplné objektivity v podstatě nemožné. *„Každý popis světa je vlastně i jeho hodnocením. (...) I v důsledku lidského faktoru nemůže existovat žádný zcela neideologický, apolitický, nestranný systém zpravodajského výběru a referování.“ [c. d.: 12]*

Jednotlivé deníky se tak profilují zejména dle svého názorového postavení v politickém spektru. Byť tyto nálepky vesměs odmítají, čtenáři jsou často vnímány jako levicové či pravicové nebo přímo ve vztahu ke konkrétním stranám i osobám, typu „proklausovské/protiklausovské médium“, a je téměř nemožné se vyhnout jisté tzv. předpojatosti. Tak bývá zpravidla označováno *„zkreslení reality, negativní zobrazování nejrůznějších menšin, přehlížení či nesprávná interpretace role žen nebo preferování určité politické strany či filosofie.“ [McQuail 2009: 287]*

Tyto, ať už přímo či nepřímo, deklarované politické postoje nuceně odrážejí i socio-ekonomické postavení čtenářů, které částečně kopíruje jejich volební preference. Logicky pak spíše levicově zaměřený list má více čtenářů mezi manuálně pracujícími z menších měst a s nižším příjmem, deník s pravicovým zaměřením si častěji kupují majetnější lidé ve vyšších pozicích z velkých měst.

Toto dělení pochopitelně nemusí vždy zcela odrážet realitu, ale i pro vydavatele může být jeho znalost prospěšná při přijímání inzerce, kdy inzerent lépe dokáže odhadnout, na jakou cílovou skupinu by sdělení v daném listu mohlo mít efekt.

3.5. Média v předvolebním období

Nejvýznamnější roli hrají média v politickém světě právě v předvolebním období. Politici si uvědomují, že právě v ten moment je pro ně klíčové být viděn a slyšen a i kdyby se o nich v médiích čtyři roky neobjevila ani zmínka, v ten klíčový čas se mohou dostat do podvědomí voličů. Volby jsou měřítkem úspěšnosti politických stran a od nich se v systému zastupitelské demokracie odvíjí možnost stran se podílet na moci.

Jakou tedy před volbami hrají média roli? Názory na tuto otázku se liší. Problematice se dlouhodobě věnoval Paul Lazarsfeld⁸ a dospěl k tomuto závěru: „*Média mohou přimět pouze malé množství lidí ke změně jejich volebního záměru. Mohou ovlivnit spoustu lidí v jejich vnímání klíčových témat, vůdců nebo celých stran, ale jejich hlavní dopad je v tom, že utvrdí lidi, aby volili způsobem, ke kterému mají sklony.*“ [Lazarsfeld, Katz 1955: 127]

Z toho vyplývá, že čtenáři od médií spíše požadují, aby se mohli utvrdit ve svém stávajícím názoru, než by hledali pohnutky k jeho změně. Tím se opět zvýrazňuje zmíněné socio-ekonomické rozdělení médií, ať už zamýšlené, či nikoliv, kdy čtenáři hledají v článcích a komentářích oporu pro své aktuální nejen politické názory.

Právě na předvolebním boji byl zkoumán koncept media agenda settingu⁹, kdy klíčová témata předvolebních diskuzí a úvah nastolují samotná média a jejich prostřednictvím se o to snaží politici. „*Takový postup je základní součástí prosazování se a pokusů o ovlivňování veřejného mínění.*“ [McQuail 2009: 37] Lidé tak přisuzují význam událostem do jisté míry právě podle toho, jaký prostor jim je dáván v médiích.

Ostatně už Walter Lippmann v roce 1922 tvrdil, že „*lidé reagují na politické záležitosti na základě „obrazů ve svých hlavách“, a to obrazů skutečného světa – ovšem vybraných a uspořádaných ve velké míře médii.*“ [Lippmann 1965: 190] V tom je velká síla médií zejména v předvolebním období, kdy svým konzumentům servírují témata a události, o nichž pak konzumenti přemýšlejí a utvářejí si své politické preference.

Přesto podle průzkum CVVM¹⁰ (viz příloha č. 3) považuje média při svém předvolebním rozhodování za důležitá či velmi důležitá 48 procent respondentů. Předvolební programy politických stran pak 63 procent, což je více než u

⁸ Americký sociolog (1901-1976), narozený ve Vídni.

⁹ Nastolování mediální agendy. Poprvé užili Maxwell Combs a Donald Shaw v článku z roku 1972, v němž zveřejnili výsledky výzkumu sledujícího roli masových médií v prezidentské volební kampani v roce 1968 v univerzitním městě Chapel Hill.

¹⁰ Provedený v květnu 2006 na vzorku 1033 respondentů.

dlouhodobého příklonu ke straně (59 procent). Z toho vyplývá, že období těsně před volbami má významný vliv na chování voličů.

Vliv médií na tvorbu veřejného mínění odráží i teorie „spirály mlčení“¹¹, podle níž lidé přijímají dominantní názory ve svém okolí a mají tendenci potlačovat menšinové názory. Tuto spirálu pak pomáhají roztáčet média, která tak spoluvytvářejí mainstreamové názory a veřejnost v nich utvrzují, a vyvolávají ve veřejnosti jakousi autoregulační funkci.

Co se děje v předvolebním období s médii? „*Chápeme-li volby jako komunikační proces, masová média se dostávají do postavení klíčového aktéra. Lze také předpokládat, že pod tlakem dramatické předvolební atmosféry stoupají zažitě postupy, stereotypy či idiosynkrazie jednotlivých médií ve srovnání s relativním klidem mimovolební každodennosti směrem k povrchu.*“ [Jirák, Říchová 2000: 79]

Pochopitelně se v době, kdy politické zpravodajství nabírá na významu, objevuje celá řada afér. Některé jsou uměle vyvolány či účelově načasovány za účelem poškodit politického protivníka, k rozvoji jiných přispívá fakt, že politici jsou v předvolebním období médii i voliči sledováni v mnohem větší míře než jindy. Samotná média se pak v konkurenčním boji snaží zaujmout buď objevením nových kauz, či uveřejněním dosud neznámých informací k již probíhajícím kauzám.

Politické souboje a půtky se tak výrazněji přesouvají na stránky médií a s trochou nadsázky tak lze oddělit reálnou politiku, která probíhá při jednáních např. v poslanecké sněmovně či jejím zákulisí, od politiky na stránkách tisku či při politických debatách v rozhlase či televizi.

Mazzoleni například poukazoval na to, že „*na poli politické komunikace má mediální logika tendenci zasahovat do politické logiky, pokud jde o výběr a prezentaci politických témat zejména v průběhu kampaní.*“ [McQuail 2009: 297]

Pro předvolební boj jsou častěji využívána témata populistická, vláda se snaží v závěru svého funkčního období činit líbivé kroky, opozice připomíná její nepopulární rozhodnutí.

Kampaň politických stran je limitována v podstatě jen zákonem, který stanoví, že „*musí probíhat čestně a poctivě, zejména nesmí být o kandidátech a politických stranách nebo koalicích, na jejichž kandidátních listinách jsou uvedeni, zveřejňovány nepravdivé údaje.*“ [Volební zákon, § 16 odst. 2.]

¹¹ Její autorkou je německá politoložka Elisabeth Noelle-Neumannová.

Tento trend pochopitelně vyhovuje i samotným médiím, pro většinového diváka či čtenáře jsou debaty o tématech, které na ně mají přímý dopad jako např. výše daní, atraktivnější než úvahy např. o vyzbrojování armády nebo zahraniční politice. Tomu se také média snaží přizpůsobit formáty svých pořadů, příp. strukturu novin a dochází tak k tzv. entertainizaci¹² médií a zpravodajství je podáváno formou infotainmentu¹³.

Při velké konkurenci na mediální trhu je totiž většina médií nucena bojovat o čtenáře či posluchače tak, aby se vůbec uživila. Nejjednodušší a osvědčenou cestou je pak jejich sklon k mírné či větší bulvarizaci.

Pro platnost výše zmíněných faktů a tvrzení je ovšem nutný jeden základní předpoklad: svoboda médií. „*Celá diskuse o vyváženosti zpravodajství a nestrannosti má však jednu základní podmínku, bez které ztrácí smysl: zaručenou svobodu a nezávislost médií i společnosti.*“ [Zpravodajství v médiích 2001: 13]

Tato podmínka v době voleb přes mnohé drobné či větší výhrady politiků zejména ČSSD dle základních definic splněna byla. „*Je naprosto legitimní, pokud například noviny v některém z komentářů kritizují či chválí cíle jednotlivých stran a kandidátů, či snad dokonce vysloví určité volební doporučení. Dokud si občané mohou vybírat z velkého počtu médií s rozdílnými stanovisky, je to pro tvorbu názorů příznivé. Čím větší různost médií, tím lépe pro demokracii.*“ [Jiráček, Říchová 2000: 12]

V diktaturách a nesvobodných režimech, pokud vůbec volby vypsány jsou, se média stávají prostředkem propagandy a účelových sdělení, které mají jasný cíl: buď přimět občany ke zvolení jedné strany či osoby, případně slouží k veřejné legitimizaci vládnoucí strany či režimu.

Obzvláště v předvolebním období, kdy se i díky činnosti stranických PR a mediálních expertů objevuje množství zpráv o jednotlivých politicích i celých stranách, je zajímavé sledovat, jak funguje proces, označovaný jako gatekeeping¹⁴. Tento pojem se používá pro „*rozhodování, zdali připustit, aby konkrétní zpráva ‚prošla branou‘ zpravodajského média do zpravodajství*“. [McQuail 2009: 241]

Tento proces je subjektivní záležitostí daného média, což zajišťuje jejich vzájemnou odlišnost a obsahovou rozmanitost. „*Studie o zpravodajích jasně ukazují, že existuje jedna oblast, kterou se svými kolegy nesdílejí: totiž své zdroje a kontakty.*“

¹² Tendence předvádět zpravodajství, publicistiku nebo další vážné žánry tak, aby se podobaly zábavným pořadům (to entertain = angl. bavit)

¹³ Pojem vznikl v 70. letech 20. století v americké žurnalistice, označuje podávání zpráv zábavnou formou.

¹⁴ Přišel s ním sociální psycholog Kurt Lewin při zkoumání rozhodovacích procesů při rodinných nákupech potravin.

Zpravodajství je často spíše referováním o tom, co o událostech řekly významně postavené osoby než referování o událostech samých.“ [c.d.: 241]

V politickém zpravodajství to platí dvojnásob, některé události se často pro média stávají zajímavé až ve chvíli, kdy se k nim vyjádří někdo z čelních politických představitelů. Jednodušší cestu k nim mají redaktoři, kteří na ně mají dobré vazby a kontakty. I proto je zajímavé pozorovat, komu a v jaké míře sledovaná média dávají prostor ke komentářům.

Zmíněná činnost mediálních a PR sekcí politických stran je znát především v období volebních kampaní, protože jejich hlavním cílem je zviditelnit politiky před volbami. *„Existují závažné důkazy naznačující, (...) že značná část informací dodaných agenturami zpravodajským médiím se skutečně použije.“ [c.d.: 241]*

4. Základní charakteristika sledovaných deníků a stran

4.1. Historické pozadí deníků

4.1.1. Historie deníku Právo

První číslo předchůdce Práva, deníku Rudé Právo, vyšlo 21. září 1920, v roce 1948 po nástupu KSČ k moci se sloučilo s deníkem Právo lidu a považovalo se za jeho nástupce. Až do roku 1989 bylo deníkem s nejvyšším nákladem a plnilo roli komunikačního nástroje vládnoucí Komunistické strany Československa, která byla také jeho vydavatelem.

Po roce 1989 skončil ve funkci šéfredaktora deníku Zdeněk Hoření a jeho nástupcem se stal Zdeněk Porybný, který předtím působil jako zpravodaj Rudého Práva ve Washingtonu. Porybný převzal i vydavatelství Florenc, založil akciovou společnost Borgis a část akcií nabídl členům tehdejší redakce deníku. Od 1. ledna 1991 tak začal vydávat deník jako soukromý vydavatel a podtitul „deník KSČ“ byl nahrazen označením „levicový list“.

Postupně od napojení na KSČ upouštěl, komentátorem deníku se stal např. i signatář Charty 77 Petr Uhl. Od 18. září 1995 byl deník přejmenován na Právo.

Na Porybného podali bývalí majitelé vydavatelství Florenc v roce 1992 „*Trestní oznámení pro trestný čin porušování závazných pravidel hospodářského styku, pro trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku a trestný čin podvodu.*“ [Trestní oznámení: [online]. 2010] Porybný byl trestně stíhán, ale po devíti měsících bylo stíhání ukončeno.

Porybný je v současnosti nejdéle sloužícím šéfredaktorem českého celostátního deníku. Patří mu podíl 91,4 procenta vlastnictví ve společnosti Borgis, zbytek náleží drobným akcionářům. [Louč – me-zine o médiích a žurnalistice: [online]. 2004]

Spolu s levicovými Haló novinami má Právo jako jediné z českých celostátních deníků českého majitele. Ve spolupráci se serverem seznam.cz vytváří vydavatel deníku Právo Borgis a. s. zpravodajské servery novinky.cz a sport.cz.

4.1.2. Historie deníku Mladá fronta Dnes

První vydání Mladé fronty Dnes vyšlo 1. září 1990, deník ale svým názvem jednoznačně odkazoval na svého předchůdce Mladou frontu. Ta začala vznikat v době okupace, kdy zástupci mladé generace obsadili budovu tiskárny v Panské ulici. Název Mladá fronta odkazoval k předválečnému časopisu levicových studentů Mladá kultura.

„Mladá redakce našla zázemí v bývalém sídle německého deníku Der Neue Tag, který vznikl o šest let dříve, když okupační orgány zastavily vydávání tradičního německy psaného liberálního deníku Prager Tagblatt. Poměrně dlouho Mladá fronta působila v provizoriu, podnik totiž existoval jako národní správa bývalého nacistického vydavatelství.“ [ČTK: [online]. 2010]

Šéfredaktorem nově vzniklého deníku se stal básník Jaromír Hořec. Po válce ale došlo k zestátnění tiskáren a tiskárna Mladé fronty byla zahrnuta pod nově vzniklé tiskárenské závody Mír. Deník se postupně stal ideologickým nástrojem Komunistické strany Československa, až se v roce 1970 oficiálně stal deníkem Socialistického svazu mládeže, který se stal i jeho vydavatelem. Šéfredaktor deníku musel být zároveň členem Socialistického svazu mládeže [Vildová 2005: 42].

Po revoluci, 27. července 1990, byla po zániku Socialistického svazu mládeže redaktoři založena akciová společnost MaF, o rok později vznikla spojení s francouzskou společností Socpresse akciová společnost MAFRA, a. s., která se stala vydavatelem deníku.

Francouzi získali ve společnosti majoritu a v roce 1994 rozhodli o jejím prodeji německé společnosti Rheinisch-Bergische Druckerei und Verlagsgesellschaft (RBGV), která je majoritním vlastníkem deníku dodnes, patří jí 76 procent, akciová společnost MAF vlastní 26 procent. Současným (k 3. lednu 2010) šéfredaktorem deníku je Robert Čásenský.

Významným počinem bylo založení největšího českého zpravodajského serveru idnes.cz, který byl zprovozněn k 12. lednu 1998.

4.2. Vymezení deníků

Oba deníky prošly v letech po revoluci v roce 1989 velkými změnami v grafické i obsahové struktuře.

Právo jako nástupce komunistického deníku Rudé Právo má nálepkou deníku nakloněného České straně sociálně demokratické, viz označení levicový list v podtitulu, které bylo později zaměněno za podtitul nezávislé noviny.

„Právo lze charakterizovat jako levostředý deník s názory blízkými sociálním demokratům, který se rovněž nebrání bulvární agendě.“ [Louč – me-zine o médiích a žurnalistice: [online]. 2004]

Jeho levicovost zmínil i novinář a překladatel Karel Hvízd'ala, když rozebíral titulek deníku Právo „*Po osmi letech převzala otěže ODS*“ v době, kdy se v září 2008 stal předsedou vlády Mirek Topolánek. „*Právo se nejspíše ke zdrženlivosti uchýlilo hlavně proto, že je považováno za levicový list a chtělo zůstat jako médium neutrální. Předem správně tušilo, že ostatní noviny znejistí Topolánkovu pozici za něj. Navíc to od těch druhých, jako spíše od pravicových listů bude bráno vážněji, než kdyby tímto slovníkem promluvilo levicovější Právo.*“ [Aktualne.cz [online]. 2006]

Mladá fronta Dnes je naopak považována za deník bližší voličům ODS. „*Při své středopravé orientaci se snaží profilovat jako nejlépe informovaný český list, jenž ovšem sklouzává když ne k bulvárním tématům, tak přinejmenším k infotainmentu.*“ [Louč – me-zine o médiích a žurnalistice: [online]. 2004]

Její pravicové zaměření nepopírá ani komentátor deníku Martin Komárek: „*Vedli jsme v redakci dlouhou debatu, jestli stejně jako anglosaské deníky dát do novin na komentářovou stranu doporučení, kterou stranu volit. Já byl pro, aby se na komentářové stránce doporučení volit ODS otisklo, ale nakonec se rozhodlo, že ne.*“ [Konference Česká média před volbami do poslanecké sněmovny, 26. 9. 2006]

Oba deníky se zároveň nezřídka vymezují proti sobě, často dokonce negují články, které vyšly v konkurenčním periodiku. Na stránkách Mladé fronty Dnes bývá v politických souvislostech nezřídka Právo přímo označováno jako levicový deník.

4.3. Čtenost deníků

Mladá fronta Dnes byla v době před volbami druhým nejprodávanějším deníkem na českém území za vedoucím Bleskem. Její čtenost činila 1 048 000, průměrný prodaný náklad 293 585. Právo bylo třetí se čteností 478 000 a prodaným nákladem 165 092. [MEDIA PROJEKT. [online]. 2006]

Co se týče objemu inzerce, zde byl rozdíl ještě výraznější ve prospěch Mladé fronty Dnes, za rok 2005 byl hrubý objem inzerce 2 443 862 657 Kč, u Práva 726 331 457 Kč.¹⁵

Oba deníky výrazně rozděluje i procento ekonomicky aktivních čtenářů. Zatímco u Mladé fronty Dnes tvoří zhruba 75 procent, u Práva jen asi 43 procent. Mladá Fronta Dnes má také výrazně vyšší počet čtenářů s nadprůměrným příjmem¹⁶– 293 000, zatímco Právo jen 86 000.

Mladá fronta Dnes jasně dominuje v Praze. V ní měla 159 000 čtenářů, nejvíce ze všech titulů, Právo bylo až sedmé s 45 000. [Idnes.cz [online]. 2009].

4.4. Historie stran

4.4.1. Historie ODS

Občanská demokratická strana se na svém oficiálním webu charakterizuje jako „*liberálně konzervativní strana s moderní evropskou strukturou, navazující na tradice evropské křesťanské civilizace, na humanitní a demokratické tradice první republiky a na zkušenosti současných západních demokracií.*“ [Kdo jsme – ODS – Občanská demokratická strana: [online]. 2010]

ODS se vyvinula z hnutí Občanské fórum. Spory ve vedení této organizace vedly k jeho rozštěpení na Občanské hnutí a pozdější Občanskou demokratickou stranu, ke kterému došlo 23. února 1991. Předsedou přípravného výboru ODS byl zvolen Václav Klaus, ustavující kongres proběhl 20. – 21. dubna 1991 v Olomouci. K ODS se tehdy hlásilo 39 poslanců v tehdejší Federální shromáždění a 33 poslanců České národní rady. [Historie – ODS – Občanská demokratická strana [online]. 2010].

V parlamentních volbách v roce 1992 strana kandidovala v koalici s KDS a získala nejvíce hlasů.¹⁷ Václav Klaus byl pověřen sestavením koaliční vlády, v jejímž čele vydržel až do dalších voleb v roce 1996. Do nich už vstupovaly ODS i KDS jako jedna strana, krátce před nimi došlo k integraci obou uskupení.

ODS vyhrála i tyto parlamentní volby, ale Václav Klaus již vedl jen menšinovou vládu. Její nejednotnost ale vyvrcholila o rok později, došlo k tzv. „sarajevským událostem“, kdy místopředsedové ODS Ivan Pilip a Jan Ruml vyzvali

¹⁵ Podle Monitoringu inzerce v periodickém tisku agentury TNS A-Connect.

¹⁶ Čistý měsíční příjem domácnosti přesahuje 30 000 Kč.

¹⁷ Ve Sněmovně národů 33,43 %, ve Sněmovně lidu 33,9 % a v České národní radě 29,72 %.

Klausa k odstoupení v době, kdy byl premiér v Sarajevu. Vláda se rozpadla, ale Klaus zůstal předsedou strany, Ruml s Pilipem a několika dalšími poslanci se odštěpili a založili Unii svobody.

Po volbách v roce 1998 se ODS dostává do opozice (byť formulované tzv. opoziční smlouvou a pozdějším tolerančním patentem). V roce 2002 na kongresu ODS se rozhodl znovu nekandidovat její předseda Václav Klaus a za jeho nástupce byl zvolen tehdejší předseda senátního klubu Mirek Topolánek.

„ODS v souladu s usnesením XIII. kongresu navrhla na funkci prezidenta ČR svého čestného předsedu Václava Klause. Václav Klaus byl dne 28. února 2003 zvolen ve 3. kole voleb, když se mu podařilo získat 142 hlasů napříč celým politickým spektrem a porazil tak koaličního protikandidáta Jana Sokola.“ [c. d.]

4.4.2. Historie ČSSD

Česká strana sociálně demokratická je největší českou levicovou stranou, je nástupkyní Československé strany sociálně demokratické. V mezinárodním kontextu se hlásí k myšlenkám Evropské sociálně demokratické strany.

Sociálně demokratická strana se na dnešním českém území vyvinula z dělnického hnutí. V roce 1874 byla za účasti českých dělnických spolků založena celorakouská Sociálně demokratická strana, o čtyři roky později vznikla i samostatná Sociálně demokratická strana československá v Rakousku.

Postupné osamostatňování československé části straníků vedlo v roce 1893 v založení Československé sociálně demokratické strany dělnické, v parlamentních volbách uspěla pětice poslanců v čele s tehdejším předsedou strany Josefem Steinerem. [Cssd.cz [online]. 2009].

Po vzniku samostatného Československa v roce 1918 se sociální demokracie stala největší domácí stranou, o dva roky později ve volbách zvítězila. Během druhé světové války bylo dvanáct předválečných členů předsednictva uvězněno, sedm z nich zemřelo. Svoji činnost obnovuje sociální demokracie jako součást Národní fronty.

Po roce 1945 stranu rozděluje názor na spolupráci s komunisty, její zastávce Fierlinger se po únoru 1948 dostává do čela strany a v červnu téhož roku dochází ke sloučení sociální demokracie s Komunistickou stranou Československa.

ČSSD dál funguje jen v exilu, několik členů strany je popraveno. Pokusy o domácí obnovení činnosti strany během tzv. Pražského jara byly neúspěšné, došlo k němu až v březnu 1990. O tři roky později po rozpadu federace byla schválena změna

názvu strany na Česká strana sociálně demokratická, jejím předsedou se stává Miloš Zeman, jenž zůstává v jejím čele až do roku 2001.

Po volbách 1996 se stává nejsilnější opoziční stranou, v předčasných parlamentních volbách v roce 1998 ale už vítězí a Zeman se díky tzv. opoziční smlouvě s ODS stává premiérem. ČSSD vítězí i v roce 2002, předsedou vlády se stává Vladimír Špidla, kterého v průběhu volebního období střídají v čele strany i vlády Stanislav Gross a po jeho aféře s financováním bytu jej nahrazuje dočasně Bohuslav Sobotka a následně Jiří Paroubek. [c. d.]

4.5. Struktura vedení obou stran v roce 2006

4.5.1. Struktura a předvolební témata ODS

Předsedou zvoleným na kongresu ve Františkových lázních v roce 2002 je Mirek Topolánek, o čtyři roky později svoji pozici obhájil. Prvním místopředsedou strany je v době voleb Jan Zahradil, dalšími místopředsedy jsou Petr Nečas, Miroslava Němcová a Petr Bendl.

V předvolební kampani Občanská demokratická strana akcentovala boj s nezaměstnaností a korupcí, za jednu ze svých priorit považovala rovněž změnu daňového systému, jejíž výsledným efektem by bylo snížení celkové daňové zátěže občanů.

4.5.2. Struktura a předvolební témata ČSSD

Předsedou strany se stal krátce před volbami na mimořádném volebním sjezdu v Praze Jiří Paroubek, jenž vystřídal stejně jako předtím v čele vlády Stanislava Grosse, na Paroubkovu dosavadní pozici místopředsedy byl dovolen Zdeněk Škromach. Už od volebního sjezdu z roku 2005 byl prvním místopředsedou Bohuslav Sobotka, řadovými místopředsedy Petr Vícha a Jana Vaňhová, místopředsedou pro řízení Martin Starec.

Česká strana sociálně demokratická se ve svých předvolebních materiálech a na mítincích snažila oslovit voliče zejména tématem bezplatného vzdělávání a vymezila se proti školnému na vysokých školách, jehož zavedení navrhovala ODS. I ostatní témata

se týkala převážně sociálního zabezpečení, například ČSSD slibovala navýšení porodného.

4.6. Uvedení do předvolební situace

4.6.1. Situace ve vládě a preference

U moci byla vláda, kterou sestavil předseda ČSSD Jiří Paroubek a v níž byly zastoupeny kromě jeho strany i Unie svobody – Demokratická unie (US–DEU) a Křesťansko demokratická unie – Československá strana lidová (KDU–ČSL). Situace v kabinetu však byla v předvolebním období napjatá, sociální demokraté se ve sněmovně stále častěji opírali o hlasy komunistických poslanců, což jim představitelé KDU–ČSL vyčítali.

Volby se konaly v pátek 2. června 2006 od 14 do 22 hodin a v sobotu 3. června 2006 od 8 do 14 hodin. Dlouhodobé prognózy naznačovaly, že se opět rozhodne mezi ČSSD a ODS, přičemž ODS si ve většině výzkumů udržovala mírný náskok. (viz příloha č. I). O jasném favoritovi voleb se ale ani krátce před jejich konáním nedalo mluvit. „*ODS přišla o své dlouhodobé prvenství, ČSSD dotáhla ztrátu a předpokládaný volební výsledek obou stran je týden před volbami vyrovnaný.*“ [Finexpert.cz [online]. 2006.

Předvolební kampaň před volbami do poslanecké sněmovny 2006 byla podle mnohých politologů vedena nejvíce konfrontačním stylem. Svědčily o tom mnohé billboardy očerňující politické protivníky i vyjádření představitelů obou stran v médiích.

Zejména premiér Jiří Paroubek vyčítal médiím, že preferují ODS před jeho stranou, což zdůraznil ve svém prvním povolebním projevu při reakci na zveřejnění předběžných výsledků voleb.¹⁸ „*Proti médiím a jejich útokům zvlášť proti mé osobě, útokům řady lidí v médiích – Steigerwalda, Tuny, Martina Komárka a dalších. Ve prospěch ODS zvlášť pracoval pan Kmenta.*“¹⁹

¹⁸ Předvolební souboj Jiřího Paroubka s některými médii ale ještě nebyl tak vyostřený jako o čtyři roky později v roce 2010, kdy vyústil dokonce v krátkodobý bojkot ze strany ČSSD a dočasně i opačným směrem ze strany Mladé fronty Dnes.

¹⁹ Projev Jiřího Paroubka v Lidovém domě z 3. 6. 2006. Karel Steigerwald, Martin Komárek a Jaroslav Kmenta byli komentátoři MfD, Jan Tuna byl reportérem TV Nova.

Zřejmě nejsledovanější kauzou závěru předvolebního období byla tzv. Kubiceho zpráva. Tehdejší ředitel útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Jan Kubice seznámil 29. května sněmovní branný výbor se zprávou, podle níž do státní zprávy proniká organizovaný zločin. Indicie ze zprávy navíc směřovaly k tomu, že za vraždou podnikatele Františka Mrázka měl stát Václav Kočka starší, jenž byl členem České strany sociálně demokratické a přítelem předsedy této strany Jiřího Paroubka. Sám předseda ČSSD na mimořádné tiskové konferenci tvrdil, že za aférou stojí Občanská demokratická strana.

Pasáže z této zprávy se postupně dostaly do médií a staly se hlavním tématem posledních dnů před volbami.

Ve volbách kandidovalo celkem 26 stran, které splnily podmínku včasné registrace. ODS kandidovala pod číslem devět, ČSSD s desítkou. V Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky jsou zastoupeny všechny strany, které překročí pětiprocentní hranici.

4.6.2. Důležité vnitropolitické momenty sledovaného období (1. 5. – 31. 5. 2006)

1. 5. Na prvomájové demonstraci se dostane do konfliktu s policistou Tomášem Čermákem kandidátka Strany zelených do Poslanecké sněmovny Kateřina Jacques, která musí být ošetřena.

10. 5. Objevuje se informace, že z České konsolidační agentury zmizelo 0,5 miliardy korun, o nichž agentura dosud tvrdila, že jsou v bance ve Švýcarsku. O dva dny později kvůli aféře rezignoval náměstek ministryně informatiky Běrové Vladimír Hořejší.

13. 5. Mimořádný sjezd ČSSD v Praze jednoznačně zvolil předsedou strany Jiřího Paroubka, místopředsedou byl zvolen Zdeněk Škromach, rovněž bez protikandidáta.

20. 5. Na sjezdu stomatologů dochází ke konfliktu mezi ministrem zdravotnictví za ČSSD Davidem Rathem a bývalým místopředsedou ODS Miroslavem Mackem. Macek uštědřil Rathovi pohlavek, který odůvodnil Rathovými útoky na svoji ženu v médiích.

21. 5. V pořadu Nedělní partie na Primě obviňuje předseda ODS Mirek Topolánek předsedu ČSSD Jiřího Paroubka a jeho stranu z propojení s organizovaným zločinem.

22. 5. Paroubek na Topolánka podává trestní oznámení pro pomluvu.

23. 5. Poslanecká sněmovna hlasy ČSSD a KSČM přehlasovala veto prezidenta Václava Klause a znovu schválila nový zákoník práce.

28. 5. Jsou zveřejněny poslední průzkumy před volbami. Podle volební prognózy společnosti Factum Invenio vede o necelé procento ČSSD, podle SC&C ale vede ODS.

29. 5. Plukovník Jan Kubice, ředitel Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu, předložil poslancům dokumenty, které měly dokazovat snahu politicky ovlivňovat vyšetřování vraždy podnikatele Mrázka nebo korupční aféry kolem biolihu. Podle dokumentů měli mít snahu vyšetřování ovlivňovat policejní prezidium, ministerstvo vnitra i sám premiér Jiří Paroubek.

30. 5. Neznámý útočník napadl v Pardubicích poslance ČSSD Miroslava Váňu a způsobil mu tržnou ránu na hlavě.

4.6.3. Mediální a marketingová strategie stran před volbami

Výdaje na kampaň ČSSD vyčíslila na 120 miliónů korun²⁰, ODS zveřejnila rozpočet o 40 miliónů nižší. Projevilo se to i na množství billboardů a inzerce v médiích. Volebním manažerem ČSSD se stal bývalý ministr obrany a předseda Českých aerolinií Jaroslav Tvrdík. V kampani se objevily prvky, které bývají označovány za znaky tzv. „amerikanizace volební kampaně“. Jedná se o personalizaci a negativní kampaň.

ČSSD využila poprvé služeb agentury PSB²¹. Podle Anny Matuškové přednášející politiky marketingu na brněnské Masarykově univerzitě to „byla revolta v používání politického marketingu, ČSSD začínala na 15 procentech preferencí a do června se dostala na 32 procent.“ [Kočí 2008: 24] PSB byla odpovědná za přípravu strategie a marketingově orientované kampaně.

Do kampaně šla ČSSD s hlavním sloganem Jistoty a prosperita, program akcentoval snahu o udržení sociálního státu založeného na solidaritě a rovných

²⁰ Tuto částku uvedl místopředseda ČSSD Martin Starec, citovalo ho deník Právo 16. 5. 2006.

²¹ Americká konzultační společnost Penn, Schoen and Baryland Associates, Inc. V Evropě pracuje například pro britskou Labour Party.

příležitostech. „Všechny details se testovaly pomocí focus groups²². V prvních průzkumech zástupci PSB zjistili, že voliči vůbec nevědí, jaké hodnoty by si měli pod pojmem ČSSD představit.“ [c.d.]

Kampaň ČSSD byla vedena na české poměry nezvykle útočným stylem. Podle Matuškové se „snažila vykreslit Topolánka jako slabého lídra.“ [c.d.] Na doporučení PSB se ČSSD snažila vést konfrontační kampaň jako souboj dvou osobností: Paroubka a Topolánka.

PSB se zároveň zasloužila o změnu barvy, kterou se ČSSD prezentovala. Zatímco v minulosti se strana spojovala spíše se žlutou barvou, průzkum agentury ale ukázal na nedostatečnou identifikaci voličů ČSSD s žlutou barvou. Proto straně doporučil oranžovou, která se stala jednotící barvou celé předvolební kampaně. Grafické zpracování volebních materiálů zajišťovala česká agentura Christian V.I.P.

ČSSD zároveň do kampaně začlenila i osobnosti politického života z jiných evropských zemí, Jiřího Paroubka tak podpořil například bývalý německý kancléř Gerhard Schröder, francouzský prezident Jacques Chirac či britský premiér Tony Blair.

Častěji než dříve byla využívána i negativní reklama. ČSSD v reakci na kampaň „ODS plus“ reagovala svoji „ODS minus“, v níž zdůrazňovala negativa v programu konkurenční strany s grafickými prvky typickými právě pro „ODS plus“.

ODS se snažila na útoky politického oponenta příliš nereagovat, spíše varovala voliče před sblížením ČSSD s KSČM a případným návratem komunistů do vlády, který by podle nich v případě triumfu ČSSD býval přišel. Podle Matuškové právě téma antikomunismu aktivovalo zejména prvovoliče a mladé lidi.

ODS se snažila vést kampaň spíše jako souboj programů a idejí než osobností jednotlivých stran, zároveň však upozorňovala na domnělé či potvrzené aféry členů sociální demokracie. V jejím programu se objevovala i témata označovaná obvykle za spíše levicová jako podpora rodin či zvýšení důchodů, její hlavní heslo znělo „Společně pro lepší život.“ Jedním z hlavních témat bylo nastolení tzv. „rovné daně“.²³

Na rozdíl od ČSSD byla její kampaň zároveň decentralizovaná, na předvolebních materiálech propagovala i krajské politiky a častá byla i regionální témata.

²² Řízená diskuze vybraného vzorku lidí.

²³ Koncept zdanění jednotnou formou daně, jehož zastáncem byl zejména poslanec ODS Vlastimil Tlustý.

Dojem souboje jen dvou stran umocňovala i média, například do závěrečných tří televizních debat před volbami byli k nelibosti zástupců menších stran pozváni pouze Jiří Paroubek a Mirek Topolánek. Nelze jednoznačně říct, kdo byl v debatách úspěšnější, podle průzkumů veřejného mínění agentury Factum Invenio spolupracující s ODS to byl Topolánek, STEM spolupracující s ČSSD označovalo za vítěze Paroubka.

4.7. Volební a povolební situace

Volby skončily vítězstvím opoziční ODS, která tak získala nejvíce hlasů ve volbách do poslanecké sněmovny po deseti letech, když získala 81 mandátů, zatímco tehdy vládnoucí ČSSD 74. Nemohla ale vytvořit většinou pravicovou koalici, protože levicové strany ČSSD a KSČM měly dohromady 100 mandátů, stejně jako ODS, KDU–ČSL a Strana zelených.

Mirek Topolánek jako předseda ODS sestavil menšinovou vládu, ta však v říjnu nezískala důvěru. Další pokus o sestavení vlády už byl úspěšnější, když pro ni hlasovali i dva poslanci zvolení za ČSSD. ODS měla devět ministerských křesel, KDU–ČSL a Strana zelených po čtyřech. ODS v roce 2006 triumfovala i v senátních volbách, z 27 možných jich získala 14, posílila i ČSSD se šesti nově zvolenými senátory.

5. Postup a tvorba analýzy

5.1. Pilotní studie

Především za účelem otestování kódovací knihy a reálnosti sledování všech kategorií byla provedena pilotní studie. Při ní byly okódovány výtisky obou deníků z prvního týdne sledovaného období, tedy od pondělí 1. května 2006 do soboty 6. května 2006.

Během pilotní studie byly dopracovány některé proměnné tak, aby jejich kódování bylo co nejlogičtější a zároveň aby nedocházelo k situacím, kde některé texty či fotografie nejdou zařadit do žádné z předem připravených kategorií. Základním předpokladem objektivní analýzy je, že kódování musí být nastaveno na svém začátku stejně jako na konci.

5.2. Analýza v programu SPSS

Pro analyzování nasbíraných dat jsem využil programu SPSS, kam jsem data převedl z programu Microsoft Excel, do něhož byla původně zanesena. V něm jsem pro větší přehlednost tabulek a grafů pojmenoval všechny proměnné, prohlédl jejich četnost a opravil několik špatně zadaných proměnných, na které mě statistika upozornila.

Ze statistiky vyplynulo, že celkově bylo analyzováno 401 článků, z nichž 139 vyšlo v Mladé frontě Dnes a 262 v deníku Právo, jejich celková plocha byla 83 397 cm². K textům náležely fotografie o celkové ploše 17 741 cm² (v Právu 10 274 cm² a v Mladé frontě Dnes 7467 cm²).

Následně jsem vytvořil tříděním druhého stupně křížové tabulky pomocí funkcí softwaru SPSS crosstabs a custom tables, abych zjistil množství jednotlivých proměnných v obou denících.

Nesledoval jsem jejich absolutní počet, protože tento údaj by vzhledem k rozdílnému množství kódovaných článků v obou denících neměl dostatečnou vypovídací hodnotu, sledoval jsem spíše poměr proměnných v rámci deníků, například zda a o kolik častěji se v Právu objevily citace Jiřího Paroubka než Miroslava Topolánka a v rámci obou deníků jsem sledoval až následné poměry.

Poměr absolutních hodnot či jeho procentuální vyčíslení byl vždy vypočten z proměnných, v nichž se některá z kategorií vyskytovala. Například pro kategorii hlavních a vedlejších aktérů se jejich procentuální zastoupení počítalo jen z článků, u nichž se jejich aktéři dali určit, ostatní případy byly v SPSS označeny jako tzv. „missingy“.

6. Hlavní zjištění

6.1. Shrnutí základních zjištění

Prvním údajem, který může na první pohled vypadat nelogicky, je značný rozdíl mezi množstvím okódovaných článků v Mladé frontě Dnes a v Právu. Zjevný nepoměr je daný rozdílnou grafickou strukturou obou listů. Zatímco Mladá fronta Dnes preferuje větší články a grafické útvary, snaží se texty sdružovat do tematických celků a seriálů, v Právu se (zejména v analyzovaném období) objevovalo větší množství článků s menším rozsahem, častým útvarem byl i tzv. žebřík, jak bývá označováno větší množství krátkých zpráv označených samostatným titulkem pod sebou.²⁴

Celkem se v titulcích, podtitulcích či mezititulcích článků obou deníků za sledované období objevila Občanská demokratická strana 86krát, zatímco Česká strana sociálně demokratická stokrát. Příjmení Mirka Topolánka se v titulcích, podtitulcích či mezititulcích článků obou deníků objevilo padesátkrát, příjmení Jiřího Paroubka sedmdesátkrát. V součtu se název ODS či jméno některého z jejích zástupců objevil v titulcích, podtitulcích či mezititulcích článků 178krát, u ČSSD a jejích zástupců 226krát.

V textu článků obou deníků se za sledované období objevila Občanská demokratická strana 308krát, zatímco Česká strana sociálně demokratická 316krát. Jméno Mirka Topolánka se v textech článků obou deníků objevilo 116krát, jméno Jiřího Paroubka 180krát. V součtu se název ODS či jméno některého z jejích zástupců objevilo v textech 580krát, u ČSSD a jejích zástupců 673krát.

Lídr ODS Mirek Topolánek byl za sledované období citován celkem v 57 člancích, předseda ČSSD Jiří Paroubek v 95 člancích. Topolánek a/nebo jiný člen ODS byli citováni celkem ve 151 člancích, u Paroubka a ostatní členů ČSSD to bylo ve 218 případech.

Mirek Topolánek se během května 2006 objevil na 17 fotkách v Mladé frontě Dnes a Právu, Jiří Paroubek na 25 snímcích. Topolánek a/nebo jiný člen ODS se na

²⁴ Průměrná velikost článku analyzovaného v této práci byla v Mladé frontě Dnes 68,5 cm², zatímco v Právu 39,2 cm².

fotkách objevili celkem ve 36 případech, Paroubek a/nebo ostatní členové ČSSD byli označeni na 57 fotografiích.

Za hlavního aktéra sledovaných článků byl nejčastěji označen Jiří Paroubek, celkem v 65 případech. Mirek Topolánek jím byl ve 32 případech, prezident Václav Klaus 24krát a tehdejší ministr zdravotnictví David Rath 21krát.

Za hlavního či vedlejšího aktéra sledovaných článků byl nejčastěji označen Jiří Paroubek, celkem v 90 případech. Mirek Topolánek jím byl v 55 případech, Václav Klaus 29krát, David Rath 21krát, plukovník Jan Kubice, tehdejší ředitel policejního Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu, šestnáctkrát a bývalý místopředseda ODS Miroslav Macek zejména v souvislosti se svým konfliktem s Rathem dvanáctkrát.

Jako nejčastější téma článku ve sledovaném období byla označena předvolební kampaň a její projevy, celkem v 66 případech. Volební preference a předvolební průzkumy byly hlavním tématem 38krát, zdravotnictví 27krát, ve 22 případech se článek přímo dotýkal předvolebních televizních debat.

Sledované články byly v 84 případech umístěny na titulní straně, z toho 29krát ji „otevíraly“, zbylých 317 článků bylo na dalších stranách, z toho 75krát byly jejich otevíracím článkem.

Články byly ve 359 případech podepsány jedním či více redaktory, 22krát byly převzaty z agentur. Šestnáctkrát (vždy v Právu) byl článek podepsán jak Českou tiskovou kancelář, tak i některým z redaktorů.

6.2. Poměr zastoupení ODS a ČSSD

6.2.1. Výsledky analýzy

- a) **V kolika člancích se v titulku objevil alespoň jednou název jedné ze sledovaných stran či jasný odkaz na něj v podobě zkratky**

V titulcích Mladé fronty Dnes se název **Občanské demokratické strany** objevil ve **24,5** procenta analyzovaných článků, **Česká strana sociálně demokratická** ve **33,8** procentech článků. Právo mělo **ODS** v titulku v **19,8** procentech případů a **ČSSD** ve **20,2** procentech.

b) V kolika článcích se v titulcích objevil buď název jedné ze sledovaných stran (nebo aspoň odkaz na něj v podobě zkratky) anebo příjmení některého z jejích představitelů

Mladá fronta Dnes měla v titulku odkaz na ODS ve 36,7 procenta analyzovaných článků, u ČSSD ve 41,8 procentech. Právo mělo ODS či jejího představitele v titulku ve 35,5 procenta a ČSSD nebo jejího představitele v 43,9 procentech.

c) V kolika článcích se v textu alespoň jednou objevil název jedné ze sledovaných stran nebo odkaz na něj v podobě zkratky

Mladá fronta Dnes měla v textu název ODS v 74,8 procentech analyzovaných článků a ČSSD v 81,3 procenta. Právo mělo v textu ODS v 77,9 procentech případů a ČSSD v 77,5 procenta.

d) V kolika článcích se objevil buď název jedné ze sledovaných stran (nebo aspoň odkaz na něj v podobě zkratky) anebo jméno některého z jejích představitelů

Mladá fronta Dnes měla v textu odkaz na ODS v 75,5 procenta analyzovaných článků, u ČSSD v 86,3 procentech. Právo mělo ODS či někoho z jejích představitelů v 79 procentech článků a ČSSD v 81,7 procenta.

e) Na kolika fotografiích u článků se v obou denících objevil alespoň jeden představitel některé ze sledovaných stran

Mladá fronta Dnes měla na fotce představitele ODS na 34 procentech analyzovaných fotografií, zástupce ČSSD na 44,3 procenta. V Právu byl člen ODS na 20,8 procenta snímků, ČSSD na 37,7 procenta.

f) V kolika článcích se objevila alespoň jedna citace alespoň jednoho představitele některé ze sledovaných stran

Mladá fronta Dnes měla ve svých textech citaci zástupce ODS ve 42,4 procenta případů, u členů ČSSD ve 47,5 procenta. Právo mělo citaci zástupce ODS ve 29,4 procentech článků, u ČSSD ve 46,9 procentech.

g) V kolika člancích umístěných na titulní straně se v titulcích objevil buď název jedné ze sledovaných stran (nebo aspoň odkaz na něj v podobě zkratky) anebo příjmení některého z jejích představitelů

U textů jen na titulní straně měla Mladá fronta Dnes název **ODS** v titulku analyzovaných článků ve **30,3** procenta případů a **ČSSD** rovněž ve **30,3** procenta. Právo mělo název či zkratku **ODS** v titulku ve **31,4** procentech případů a **ČSSD** ve **21,6** procenta.

h) V kolika člancích umístěných na titulní straně se v textu objevil buď název jedné ze sledovaných stran (nebo aspoň odkaz na něj v podobě zkratky) anebo jméno některého z jejích představitelů

U textů jen na titulní straně měla Mladá fronta Dnes název **ODS** či jméno některého z jejích představitelů ve **42,4** procenta sledovaných článků, u **ČSSD** v **51,5** procentech. Právo mělo **ODS** či některého z jejích zástupců v titulku na titulní straně v **52,9** procenta případů, stejně tak **ČSSD** v **52,9** procentech.

i) V kolika člancích umístěných jako otvírací texty titulní strany se v textu objevil buď název jedné ze sledovaných stran (nebo aspoň odkaz na něj v podobě zkratky) anebo jméno některého z jejích představitelů

V otvíracích textech celých novin měla Mladá fronta Dnes název či zkratku **ODS** v titulku **53,8** procentech analyzovaných článků, u **ČSSD** to bylo **46,2** procenta. Právo mělo na otvíráku titulní strany **ODS** v titulku ve **31,2** procenta případů, stejně tak **ČSSD** ve **31,2** procentech.

j) V kolika člancích umístěných jako otvírací texty celých novin se v titulcích objevil buď název jedné ze sledovaných stran (nebo aspoň odkaz na něj v podobě zkratky) anebo příjmení některého z jejích představitelů

V otvíracích textech celých novin měla Mladá fronta Dnes v titulku název **ODS** či jméno některého z jejích představitelů v **61,5** procenta článků, stejně tak **61,5** procenta to bylo u **ČSSD**. Právo mělo **ODS** či některého z jejích členů v **56,2** procentech textů, u **ČSSD** to bylo v **68,8** procenta.

k) V kolika člancích byl jako hlavní aktér označen představitel jedné ze sledovaných stran

Za hlavního aktéra kódovaných článků byl v Mladé frontě Dnes označen ve **28,4** procenta případů označen člen **ODS**, ve **43,2** procenta případů to byl představitel **ČSSD**. V Právu byl za hlavního aktéra označen zástupce **ODS** ve **23** procentech článků, člen **ČSSD** to byl **52,7** procentech.

l) V kolika člancích byl jako hlavní nebo vedlejší aktér označen představitel některé ze sledovaných stran

Za hlavního nebo vedlejšího aktéra byl v Mladé frontě Dnes označen člen **ODS** ve **40,9** procentech analyzovaných článků a zástupce **ČSSD** v **81,8** procenta. V Právu byl hlavním anebo vedlejším aktérem označen zástupce **ODS** ve **38,1** procenta případů, u **ČSSD** v **76,4** procenta.

6.2.2. Interpretace zjištěných dat

Nekorespondující s hypotézou je hned první zmíněný výstup analýzy ohledně procentuálního zastoupení obou stran v titulcích. Z tohoto pohledu se jeví zpravodajství Práva jako vyváženější, neboť obě strany byly zastoupeny v téměř totožném množství (rozdíl činí jen 0,4 procenta). V Mladé frontě Dnes se naopak poměrně výrazně častěji objevovala v titulcích **ČSSD** (o 9,3 procenta).

Tento rozdíl je však zřejmě do značné míry dán rozdílnou stavbou titulků, což naznačuje další statistika. Pokud totiž srovnáváme zastoupení stran anebo jejich představitelů, vyznívají tyto hodnoty v Právu výrazně lépe pro **ČSSD**, která se objevuje o 8,4 procenta častěji než **ODS**, zatímco v Mladé frontě Dnes se poměr obou stran výrazněji nezměnil.

Markantní je procentuální nárůst v Právu u **ČSSD**. Zatímco název strany se objevoval v titulku jen ve 20,2 procentech případů, název či jméno jejího představitele ve 43,9 procentech. Z toho vyplývá, že Právo ve svých titulcích častěji jmenovalo člena **ČSSD**, než by uvádělo samotný název strany.

Pokud se podíváme na titulky detailněji, zjistíme u Mladé fronty Dnes zajímavý jev. Co se týče zmínek názvů stran, celkově na všech zpravodajských stranách vyznívají ve prospěch **ČSSD** o zmiňovaných 9,3 procenta, když sledujeme jen texty na titulní straně, už je poměr zcela vyrovnaný, a u otevíracích textů titulní strany, tedy u

materiálů, jimž redakce daný den přisuzuje největší důležitost, vyznívá už poměr o 7,6 procenta ve prospěch ODS. V případě Práva se podobný trend vyzorovat nedá.

Podobně jako u titulků vyznívají statistiky zmínek obou stran v textu. V Mladé frontě Dnes má totiž v počtu zmínek názvu strany o 6,5 procenta navrch ČSSD, naopak v Právu těsně o 0,4 procenta převažuje ODS. U statistiky zmínek názvů stran či jmen jejich představitelů převáží tento poměr na stranu ČSSD o 2,7 procenta, ale jinak se hodnoty v těchto dvou kategoriích neliší tak výrazně jako u titulků. Důvodem je to, že v textu bývá mnohem častěji u jména politika uvedena i jeho stranická příslušnost, a tak ve značné části článků byl okódován název strany i jméno jejího zástupce.

Na fotografiích byla převaha ČSSD markantnější než v textech, což je způsobeno i výše zmíněným členstvím sociálních demokratů ve vládě, díky čemuž se redakcím obrazový materiál sháněl snadněji než u opozičních občanských demokratů. V této kategorii je převaha ČSSD vyšší v Právu (o 16,9 procenta) než v Mladé frontě Dnes (o 10,3 procenta).

Za kategorii se značnou výpovědní hodnotou pro tuto práci považují množství citací zástupců jednotlivých stran v obou kategoriích. Právě tato kategorie ukazuje, na koho se redaktoři obraceli se žádostí o vyjádření k aktuálnímu tématu.

Statistika ukazuje, že v tomto ohledu nabízela vyváženější zpravodajství Mladá fronta Dnes, kde rozdíl činil jen 5,1 procenta ve prospěch ČSSD. V Právu je rozdíl podstatně vyšší, 17,5 procenta ve prospěch ČSSD, což je způsobeno výrazně nižším (v porovnání s Mladou frontou Dnes) množstvím citací zástupců ODS.

Celkově obsahovalo v Mladé frontě Dnes procentuálně větší množství článků citací obou stran než Právo, což je způsobeno i skladbou deníků, kde Právo má v četných případech uvozenu titulkem i krátkou zprávu bez citace, zatímco Mladá fronta Dnes jde spíše cestou větších analytičtějších materiálů, kde jsou citace obsaženy.

6.2.3. Shrnutí

Základní hypotéza předpokládala, že poměr zastoupení obou stran vyzní v Mladé frontě Dnes lépe pro Občanskou demokratickou stranu, zatímco v Právu pro Českou stranu sociálně demokratickou. Ne všechny zjištěné hodnoty ale tuto hypotézu podporují.

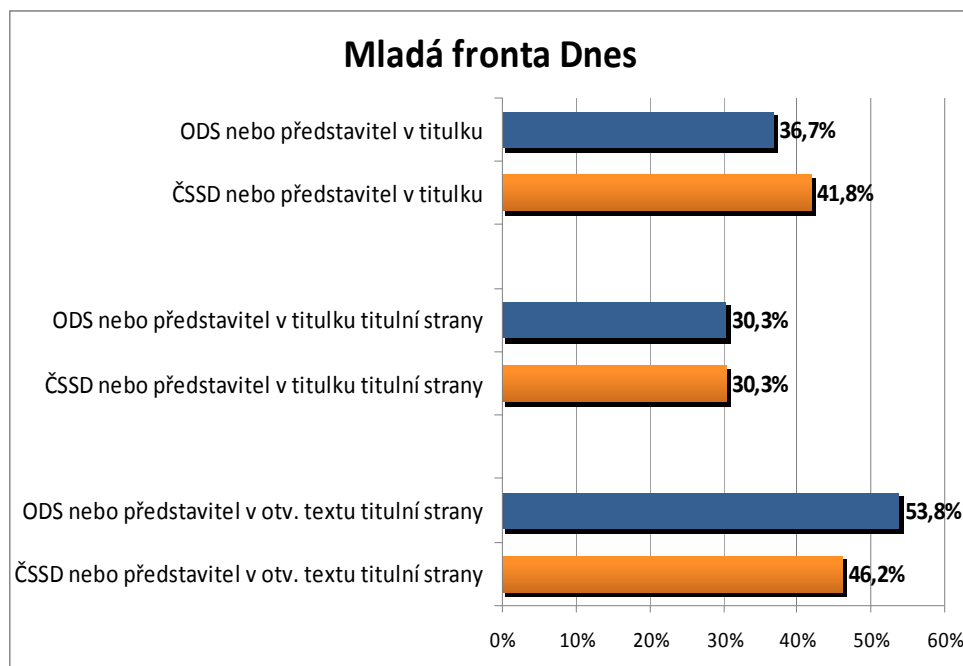
Na první pohled je patrné, že v obou denících má co do počtu zmínek většinou navrch ČSSD. Za hlavní důvod považují skutečnost, že na rozdíl od ODS byla vládní

stranou. I když do analýzy nebyla zahrnuta články, které se týkají jen exekutivy a v nichž vystupují členové ČSSD jen v rolích zástupců vlády, přesto se díky své pozici v kabinetu dostali na stránky médií častěji i v souvislosti s aktuálním politickým děním.

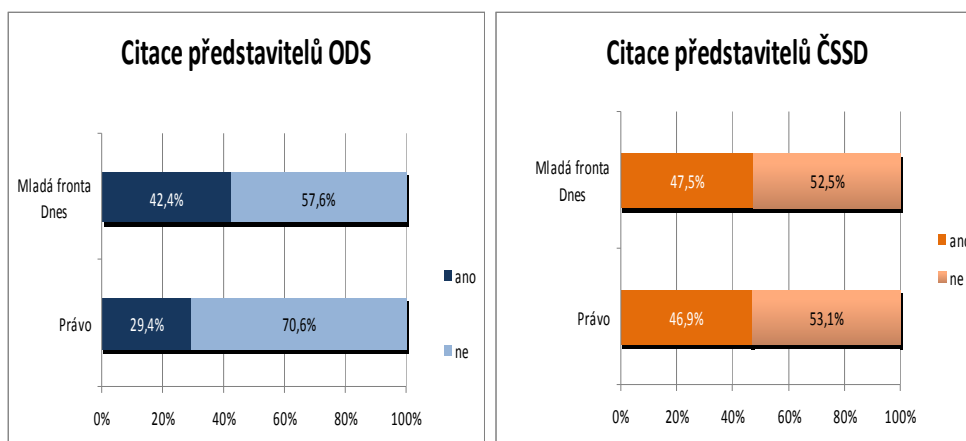
Množství zmínek obou stran v textech, titulcích či na fotografiích nepodporuje tvrzení, že Mladá fronta Dnes by častěji referovala o událostech spojených s ODS než Právo a opačný případ pro ČSSD. Na druhou stranu můžeme nalézt několik indicií, které užší vazbu Mladé fronty Dnes na ODS či Práva na ČSSD podporují.

Jedná se zejména o skutečnost, že na nejatraktivnějším místě novin, tedy jejich titulní straně, potažmo na jejím otvíracím materiálu, u Mladé fronty Dnes počet zmínek o ODS stoupá oproti stranám uvnitř listu (graf č. 1), v Právu je naopak markantní nízký podíl citací zástupců ODS jak proti zástupcům ČSSD, tak ve srovnání s Mladou frontou Dnes (graf č. 2).

Graf č. 1: V kolika článcích se v titulku objevil alespoň jednou název jedné ze sledovaných stran či jasný odkaz na něj v podobě zkratky celkově, na titulních stranách a v otvíracích článcích titulních stran

Graf č. 2: V kolika článcích se objevila alespoň jedna citace alespoň jednoho představitelů některé ze sledovaných stran

6.3. Poměr zastoupení Topolánka a Paroubka

6.3.1. Výsledky analýzy

a) **U kolika článků se v titulku objevilo příjmení předsedy jedné ze sledovaných stran**

Mladá fronta Dnes měla příjmení Mirka **Topolánka** v titulcích **15,8** procenta sledovaných článků, příjmení Jiřího **Paroubka** v **18** procentech. Právo mělo **Topolánkovo** jméno v titulku v **10,7** procenta případů, **Paroubkovo** v **17,2** procentech článků.

b) **V kolika článcích se v textu objevilo jméno předsedy jedné ze sledovaných stran**

Mladá fronta Dnes měla v textu jméno Mirka **Topolánka** ve **32,4** případech analyzovaných článků, u Jiřího **Paroubka** ve **49,6** procenta. V Právu byl **Topolánek** ve **27,1** procenta textů a Paroubek ve **42,4** procenta.

c) **Na kolika fotografiích u článků se objevil předseda jedné ze sledovaných stran**

Mladá fronta Dnes měla Mirka **Topolánka** na **16,7** procenta fotek, Jiřího **Paroubka** na **18,9** procenta. V Právu se **Topolánek** objevil na **10,4** procenta fotografií, **Paroubek** na **19,5** procentech.

d) V kolika člancích se objevila alespoň jedna citace předsedy jedné ze sledovaných stran

Mladá fronta Dnes citovala Mirka **Topolánka** ve **22,3** procentech analyzovaných článků a Jiřího **Paroubka** ve **26,6** procentech. Právo mělo citaci **Topolánka** v **9,9** procentech textů a **Paroubka** ve **22,1** procentech.

e) V kolika člancích byl předseda jedné ze sledovaných stran označen za hlavního aktéra

V Mladé frontě Dnes byl Mirek **Topolánek** označen za hlavního aktéra v **19,3** procenta případů a Jiří **Paroubek** ve **21,6** procenta. V Právu byl **Topolánek** hlavním aktérem **9,1** procenta článků a **Paroubek** u **27,9** procenta.

f) V kolika člancích byl předseda jedné ze sledovaných stran označen za hlavního nebo vedlejšího aktéra

Mladá fronta Dnes měla jako hlavního nebo vedlejšího aktéra Mirka **Topolánka** ve **25** procentech článků a Jiřího **Paroubka** v **37,5** procentech textů. V Právu byl **Topolánek** označen za hlavního či vedlejšího aktéra ve **20** procentech případů, **Paroubek** ve **40,6** procenta článků.

g) U kolika článků umístěných jen na titulní straně se v titulku objevilo příjmení předsedy jedné ze sledovaných stran

V člancích umístěných jen na titulní straně byl v Mladé frontě Dnes Mirek **Topolánek** v titulku ve **24,2** procenta článků, Jiří **Paroubek** ve **27,3** procenta případů. V Právu byl **Topolánek** v **17,6** procenta článků na titulní straně, zatímco **Paroubek** ve **31,4** procenta textů.

h) V kolika člancích umístěných jen na titulní straně se objevila alespoň jedna citace předsedy jedné ze sledovaných stran

V člancích umístěných na titulní straně Mladé fronty Dnes byl Mirek **Topolánek** citován ve **33,3** procenta, Jiří **Paroubek** ve **48,5** procentech. V Právu byl **Topolánek** citován v **19,6** procentech článků umístěných na titulní straně, **Paroubek** ve **45,1** procenta.

6.3.2. Interpretace zjištěných dat

Počet zmínek příjmení obou politiků v titulcích vyznívá sice v obou případech pro Jiřího Paroubka, ale odlišný je jejich poměr v jednotlivých denících. V Mladé frontě Dnes se objevuje o 2,2 procenta častěji, v Právu je rozdíl 6,5 procenta v Paroubkův prospěch.

Pomyslné nůžky mezi oběma deníky se ještě více otevírají, pokud se soustředíme jen na články otištěné na titulní straně. U Mladé fronty Dnes se poměr příliš nemění (Paroubek se objevuje o 3,1 procenta častěji), v Právu ale výrazně stoupá Paroubkův podíl (o 13,3 procenta častěji než Topolánek).

Podobně vyznívá i statistika, jak často se lídři obou stran objevovali na fotografiích. V Mladé frontě Dnes Paroubek „vede“ o 2,2 procenta, v Právu je rozdíl 9,1 procenta ve prospěch Paroubka.

Ještě markantnější je rozdíl v tom, jak často předsedy stran obě média citovala. Mladá fronta Dnes Paroubka o 4,3 procenta častěji, v Právu je ale rozdíl 12,2 procenta. Opět zde platí, že „bohatší“ na citace obou politiků je Mladá fronta Dnes, přesto je počet citací Topolánka v Právu nezvykle nízký. Nebyl citován ani v každém desátém z článků, který se v předvolebním období týkal jedné ze dvou nejsilnější českých politických stran.

Význam, který Paroubkovým slovům obě média přisuzovala, dokazuje i pohled na statistiku počtu citací jen na titulních stránkách deníků. Zde je předseda ČSSD jak v Mladé frontě Dnes, tak v Právu citován téměř v každém druhém článku, který se jeho strany či ODS dotýká. Paroubkův náskok na Topolánka co do počtu citací zde narůstá na 15,2 procenta i u Mladé fronty Dnes, u Práva je pak dokonce 25,5 procenta.

Podobné vyznění mají i kategorie aktérů, které přes jistou dávku subjektivnosti mají větší výpovědní hodnotu než například zmínka v titulku. V Mladé frontě Dnes byl Jiří Paroubek hlavním aktérem o 4,3 procenta častěji než Mirek Topolánek, v Právu byl rozdíl 18,8 procenta. Opět je zde v kontextu s ostatními kategoriemi patrný velmi nízký podíl článků v Právu, jejichž hlavním aktérem byl Topolánek, jen 9,1 procenta ze sledovaných textů.

Stejný výsledek ukazuje i statistika sledující v kolika případech byli oba politici označeni jako hlavní či vedlejší aktéři. Ta již vyznívá výrazněji ve prospěch Paroubka i v Mladé frontě Dnes (o 12,5 procenta), přesto je v Právu „převaha“ Jiřího Paroubka ještě mnohem markantnější (o 20,6 procenta).

Jedinou ze sledovaných kategorií, kde Jiří Paroubek není zastoupen v poměru k Mirku Topolánkovi častěji v Právu než Mladé frontě Dnes, je tak počet zmínek v textu. Zatímco v Mladé frontě Dnes se objevilo Paroubkovo jméno o 17,2 procenta častěji než Topolánkovo (a bez čtyř setin procenta v každém druhém článku se sledovanou tematikou), v Právu to bylo jen o 15,3 procenta častěji.

6.3.3. Shrnutí

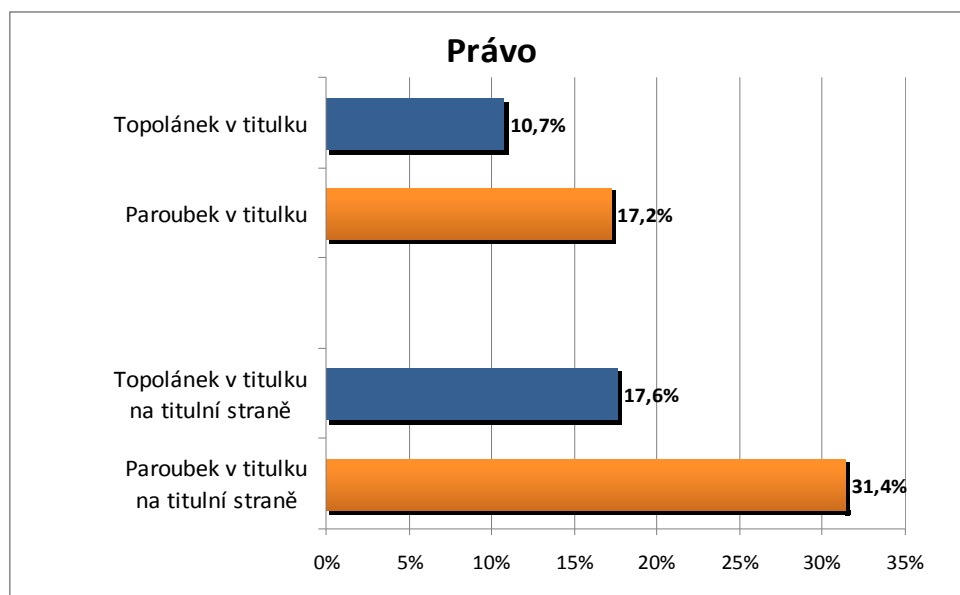
Celkový počet zmínek tehdejších předsedů obou politických stran vyznívá pro ČSSD, na čemž má stejně jako v předchozím případě podíl post premiéra, díky němuž se Jiří Paroubek na veřejnosti i v médiích objevoval častěji než jeho politický protivník Mirek Topolánek.

Nicméně prostor, který oba v předvolebním období dostávali, se v obou denících odlišuje markantněji, než tomu bylo v případě politických stran jako celků u předchozí výzkumné otázky.

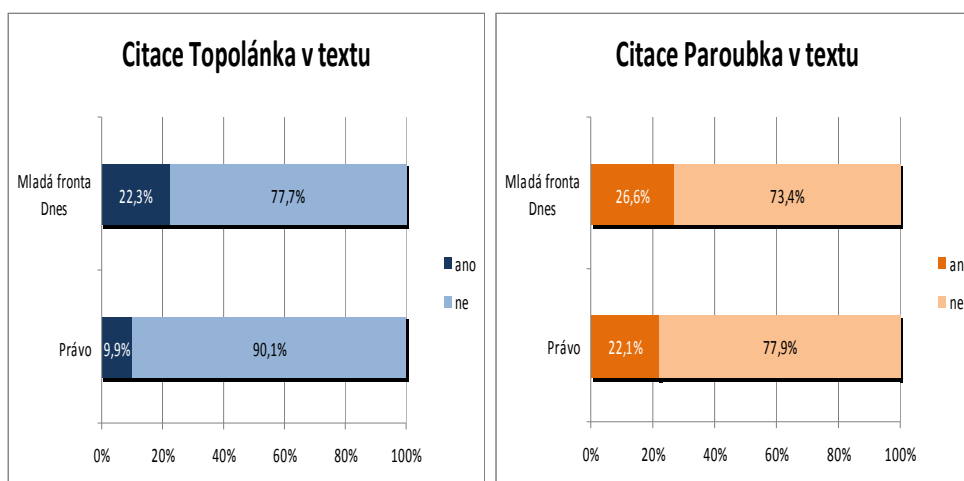
Opět je zajímavé srovnání textů na titulní straně s texty uvnitř listu, kde v tomto případě v Právu na titulní straně výrazně narůstá počet zmínek Paroubka oproti Topolánkovi (viz graf č. 3). Podobně jako u předchozí výzkumné otázky je patrné nízké množství citací předsedy ODS (viz graf č. 4), opět oproti Paroubkovi ještě více klesá při analýze titulních stran obou deníků.

Celkově zjištěné hodnoty vesměs podporují hypotézu, že rozdíl v prostoru, který oba politici ve sledovaných listech dostávají, vyznívá ve prospěch Jiřího Paroubka mnohem více v případě Práva než Mladé fronty Dnes, přičemž největší rozdíl je ve výrazně nižším množství zmínek Topolánka v Právu oproti Mladé frontě Dnes.

Graf č. 3: U kolika článků se v titulku objevilo příjmení předsedy jedné ze sledovaných stran, celkově a jen na titulní straně

Graf č. 4: V kolika člancích se objevila alespoň jedna citace předsedy jedné ze sledovaných stran

6.4. Události, k nimž se aktéři vyjadřovali

6.4.1. Výsledky analýzy

a) V kolika člancích bylo dané téma označeno jako hlavní

V Mladé frontě Dnes byla nejčastějším tématem ve sledovaném období **předvolební kampaň** ve **20,7** procenta případů, následovaly **předvolební**

průzkumy a preference ve **12,1** procentech, shodně **7,8** procenta analyzovaných článků mělo jako hlavní téma **zdravotnictví a Kubiceho zprávu**. V Právu bylo u **18,3** procenta sledovaných článků jako hlavní téma uvedena **předvolební kampaň**, v **10,4** procenta textů to byly **předvolební průzkumy a preference**, se **7,8** procenta následovalo téma **zdravotnictví** a **7** procent článků sledovalo **předvolební televizní diskuze**.

b) V kolika člancích umístěných jen na titulní strana bylo dané téma označeno jako hlavní

Na titulní straně Mladé fronty Dnes byly s **19,2** nejčastějším tématem **předvolební průzkumy a preference** a s **11,5** procenta **Kubiceho zpráva**. Na titulní straně Práva byly s **22,2** procenty nejčastějším tématem **předvolební průzkumy a preference**, v **11** procentech to bylo **dění ve sněmovně**.

U nejsledovanější události u obou médií, tedy předvolební kampaň byla provedena samostatná analýza.

c) V kolika člancích, jejichž tématem byla předvolební kampaň, byl označen za hlavního aktéra jeden z předsedů sledovaných stran

U Mladé fronty Dnes byl u článků o předvolební kampani za hlavního aktéra označen Mirek **Topolánek** v **50** procentech případů a Jiří **Paroubek** ve **12,5** procenta případů. V Právu byl **Topolánek** hlavním aktérem v **25** procentech článků, které měly jako hlavní téma předvolební kampaň, **Paroubek** v **16,7** procentech.

d) V kolika člancích, jejichž tématem byla předvolební kampaň, byl označen za hlavního aktéra jeden z představitelů některé ze sledovaných stran

U Mladé fronty Dnes byl u článků o předvolební kampani za hlavního aktéra označen někdo z členů **ODS** v **56,2** procenta případů, člen **ČSSD** v **31,2** procenta. V Právu byl jako hlavní aktér označen zástupce **ODS** v **50** procentech článků zabývajících se předvolební kampaní, člen **ČSSD** to byl v **37,5** procenta.

e) V kolika člancích, jejichž tématem byla předvolební kampaň, byl alespoň jednou citován předseda některé ze sledovaných stran

V Mladé frontě Dnes byl Mirek **Topolánek** citován ve **37,5** procenta článků zabývajících se předvolební kampaní, Jiří **Paroubek** ve **12,5** procenta. V Právu byl **Topolánek** citován v **11,9** procenta článků s tímto tématem, **Paroubek** v **19** procentech článků.

f) V kolika člancích, jejichž hlavním tématem byla Kubiceho aféra, byl aspoň jednou citován alespoň jeden člen některé ze sledovaných stran

V Mladé frontě Dnes byli členové **ODS** citováni ve **44,4** procentech článků zabývajících se tzv. Kubiceho zprávou, zástupci **ČSSD** v **77,7** procenta. V Právu byli členové **ODS** citováni ve **30** procentech případů, zatímco členové **ČSSD** v **70** procentech.

6.4.2. Interpretace zjištěných dat

V tématech, o nichž oba deníky v období před volbami informovaly, se Právo i Mladá fronta Dnes vzácně shodují. Nejčastěji psaly o předvolební kampani obou stran a v hojné míře také zveřejňovaly předvolební průzkumy, ať už celostátní či v jednotlivých krajích, a reakce na ně. Právo pak považovalo za třetí nejatraktivnější téma předvolební televizní diskuze, v Mladé frontě Dnes si pozornost redaktorů vysloužilo téma zdravotnictví a v závěru sledovaného období rovněž tzv. Kubiceho zpráva.

Zajímavé je ale v tomto kontextu sledovat, jak vypadalo složení témat na titulních stranách obou deníků. Tam už se téma předvolební kampaně vytrácí z čelních míst, protože reportáže z míst, kde probíhala volební kampaň, se v drtivě většině případů objevovaly uvnitř listu. Na titulních stranách jak v Mladé frontě Dnes, tak v Právu dominují předvolební průzkumy a články o preferencích jednotlivých stran usilujících o vstup do Poslanecké sněmovny.

I z pohledu možného vlivu na voliče je zajímavé, jak velký prostor na svých titulních stranách obě média věnovala předvolebním výzkumům a preferencím, v průměru se jim věnovala každá pátá zpráva na titulní straně, která referovala o politickém dění. Vliv průzkumů na rozhodování voličů je zkoumán už desítky let a bylo vypořazováno několik efektů v chování voličů. Podle průzkumu CVVM (viz příloha č. 3) jsou předvolební průzkumy důležité pro jejich rozhodování ve volbách.

V českých podmínkách bývá za klíčový moment označováno překročení hranice pěti procent potřebné pro vstup do Poslanecké sněmovny²⁵. Před volbami v roce 2006 ji jako jediná z tehdy mimoparlamentních stran začala v průzkumech pravidelně překračovat Strana zelených²⁶, podle některých průzkumů měla ve volbách překročit dokonce hranici 10 procent (viz příloha 1), v samotných volbách však pětiprocentní hranici překročila jen o 1,29 procenta.

Přesto jsem ve své práci sledoval vystupování zástupců obou stran právě v článcích s tématem předvolební kampaně, a to ze dvou důvodů. Právě předvolební kampaň má totiž za účel upoutat co nejvíce lidí, jak přímo, tak právě prostřednictvím médií. A to, jak oba sledované deníky kampaň pokrývali, do značné míry ukazuje na úspěšnost kampaní.

Také to, jak ochotně deníky přetiskují myšlenky politických představitelů z předvolebních mítinků, či z akcí, kde se před volbami prezentují, může poukazovat na jejich náklonnost k jednotlivým stranám či jejím zástupcům.

Zadruhé by kvantitativní analýza u předvolební kampaně měla poskytnout objektivnější výsledky, protože články většinou informují o předvolební akci jen jedné strany či jednoho politika, zatímco například u předvolebních průzkumů bývají zmíněny všechny strany aspirující na úspěch ve volbách a obvykle se u nich neobjevují citace představitelů jednotlivých stran, ale spíše sociologů či autorů výzkumu.

Pokud se soustředíme jen na články týkající se volební kampaně, dostaneme v kontextu předchozích výsledků nečekaná čísla, kde je Topolánek v polovině (u Mladé fronty Dnes) či ve čtvrtině (u Práva) případů označen za hlavního aktéra. U Paroubka je četnost případů, kdy byl hlavním aktérem v Mladé frontě Dnes oproti Topolánkovi čtvrtinová (jen 12,5 procenta případů), v Právu je rozdíl mezi oběma lídry menší, ale přesto zjevný (Topolánek je hlavním aktérem o 8,3 procenta častěji než Paroubek).

Podobné výsledky dostaneme, pokud se soustředíme nejen na lídry, ale i na ostatní zástupce dvou největších politických stran. V Mladé frontě Dnes se propastný rozdíl mezi ODS a ČSSD zmenší na 25 procent ve prospěch ODS, v Právu ale naopak naroste na 12,5 procenta.

²⁵ Tato hranice do značné míry i determinuje prostor jednotlivých stran v médiích. Například do předvolebních debat České televize i Českého rozhlasu byli v roce 2010 zváni jen zástupci stran, které v daném kraji měli dle průzkumů vyšší než pětiprocentní podporu.

²⁶ Poprvé ve výzkumu společnosti STEM zveřejněném 17. února 2006, kdy měla Strana zelených 5,6 procenta.

Tato čísla, která příliš nekorespondují s ostatními zjištěními, mohou poukazovat na to, že ODS zvládla svoji předvolební kampaň lépe a podařilo se jí na sebe dostatečně upozornit.

Podle výzkumu CVVM²⁷ (viz příloha č. 4) ale veřejnost vnímala kampaň obou nejsilnějších stran rovnocenně, kdy se líbila 28 procentům respondentů jak u ODS, tak u ČSSD. Toto hodnocení však nezohledňuje jen mediální výstupy stran, ale i ostatní způsoby předvolební kampaně.

Zároveň ale může být důsledkem zmiňovaného faktu, že jako opoziční strana neměla tak snadný přístup do médií při informování o politických jednáních, a tak se častěji v médiích objevovala právě v souvislosti s předvolební kampaní.

Jako samostatnou kategorii jsem analyzoval i množství citací obou stran v souvislosti s tzv. Kubiceho zprávou. Ta sice nepatřila v absolutních hodnotách k nejčastějším tématům za sledované období (především však proto, že se objevila těsně před volbami, tedy na konci analyzovaného období), ale právě v posledních dnech před volbami jí (nejen obě sledovaná) média věnovala vysokou pozornost.

Pro toto téma jsem analyzoval jen množství citací zástupců obou stran, které jsem považoval za nejvíce relevantní. Samotné množství zmínek by vzhledem k tomu, že ze zprávy už vzhledem k jejímu obsahu vyšla negativně vládní ČSSD, nemělo tak vysokou výpovědní hodnotu jako skutečnost, komu dávala obě média jaký prostor k vyjádřením.

V obou denících má v množství citací navrch ČSSD, u Mladé fronty Dnes ještě o 7,7 procenta vyšší než u Právu. Výraznější rozdíl je u ODS, kde v Právu dostala o 14,4 procenta menší prostor než v Mladé frontě Dnes.

6.4.3. Shrnutí

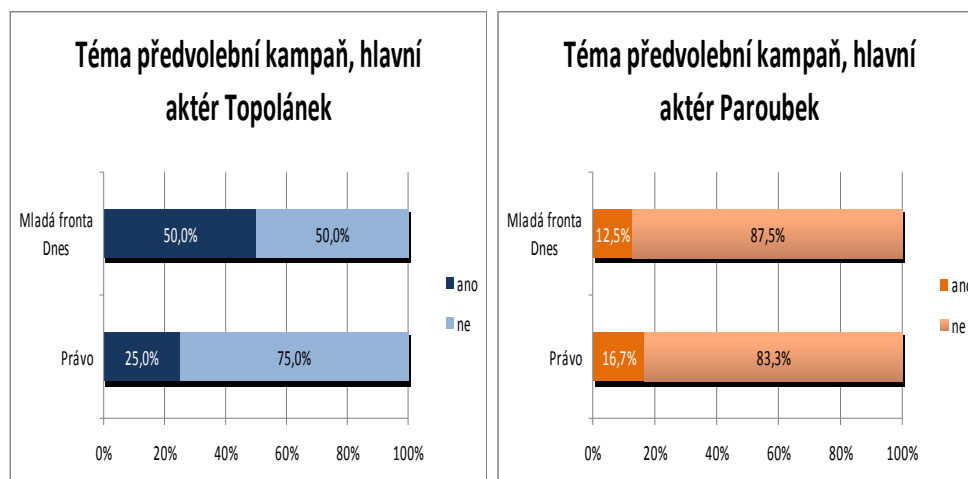
Tato část analýzy ukazuje na tématickou blízkost obou deníků. Ač se liší pojetí a zpracování témat, agenda, kterou oba deníky svým čtenářům nastolovaly, byla obdobná. Za zásadní zjištění považuji výrazně vyšší zastoupení ODS v člancích s tématem volební kampaně oproti souhrnným číslům za všechny články, a to jak v Mladé frontě Dnes, tak v Právu (viz graf č. 5).

Naopak u Kubiceho zprávy (byť výpovědní hodnotu snižuje zmíněné krátké období, během něhož se před volbami dostala na stránky novin) se opět potvrzuje, že v

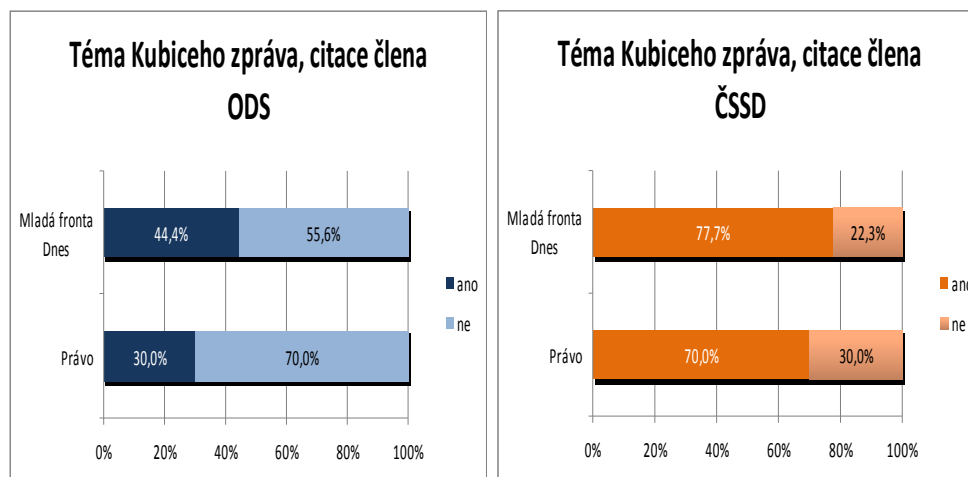
²⁷ Proveden v květnu 2006 na vzorku 1033 respondentů.

Právu dostávala ODS k vyjádření menší prostor, jak proti ČSSD, tak oproti prostoru ODS v Mladé frontě Dnes (viz graf č. 6).

Graf č. 5: V kolika článcích, jejichž tématem byla předvolební kampaň, byl označen za hlavního aktéra jeden z předsedů sledovaných stran

Graf č. 6: V kolika článcích, jejichž hlavním tématem byla Kubiceho aféra, byl aspoň jednou citován alespoň jeden člen některé ze sledovaných stran

6.5. Poměr zastoupení předsedů k ostatním členům

6.5.1. Výsledky analýzy

- a) V kolika článcích se objevila alespoň jedna citace předsedy jedné ze sledovaných stran a v kolika citace alespoň jednoho představitele některé ze sledovaných stran vyjma jejich předsedů

Mirek **Topolánek** byl v obou médiích dohromady citován ve **14,2** procenta analyzovaných článků, ostatní členové **ODS** ve **23,4** procenta. V Mladé frontě Dnes byl **Topolánek** citován ve **22,3** procenta textů, ostatní členové **ODS** ve **26,6** procenta. V Právu byl **Topolánek** citován v **9,9** procenta článků, ostatní zástupci **ODS** ve **21,8** procenta.

Jiří **Paroubek** byl v obou médiích dohromady citován ve **23,6** procenta, ostatní členové **ČSSD** ve **30,6** procenta. V Mladé frontě Dnes byl **Paroubek** citován ve **26,6** procenta sledovaných textů, ostatní zástupci **ČSSD** ve **31,7** procenta. V Právu byl **Paroubek** citován ve **22,1** procenta, ostatní členové **ČSSD** ve **30,2** procenta.

b) V kolika člancích byl za hlavního aktéra označen předseda jedné ze sledovaných stran a v kolika představitel jedné ze sledovaných stran vyjma jejich předsedů

Mirek **Topolánek** byl hlavním aktérem analyzovaných článků v obou denících dohromady ve **12,6** procenta případů, ostatní členové rovněž ve **12,6** procenta případů. V Mladé frontě Dnes byl **Topolánek** za hlavního aktéra označen v **19,3** procenta případů, ostatní členové **ODS** v **9,1** procenta. V Právu byl **Topolánek** hlavním aktérem v **9,1** procenta článků, další zástupci **ODS** v **13,9** procenta.

Jiří **Paroubek** byl hlavním aktérem v obou sledovaných denících dohromady ve **25,6** procenta případů, ostatní členové **ČSSD** ve **23,7** procenta. V Mladé frontě Dnes byl **Paroubek** za hlavního aktéra označen ve **21,6** procenta případů, stejně tak ostatní členové **ČSSD** byli hlavními aktéry ve **21,6** procenta. V Právu byl **Paroubek** hlavním aktérem v **27,9** procentech článků, ostatní členové **ČSSD** ve **24,8** procenta.

c) Kdo byl v kolika člancích označen za hlavního aktéra článků

V Mladé frontě Dnes byl nejčastěji označen za hlavního aktéra předseda **ČSSD** Jiří **Paroubek** ve **21,6** procentech případů, po něm následoval předseda **ODS** Mirek **Topolánek** v **19,3** procentech článků, prezident Václav **Klaus** s **12,5** procenty a tehdejší ministr zdravotnictví za **ČSSD** David **Rath** s **10,2** procenty.

V Právu bylo pořadí na čelních místech shodné. Jiří **Paroubek** byl hlavním aktérem ve **27,9** procentech článků, Mirek **Topolánek** v **9,1** procenta, Václav **Klaus** v **7,3** procenta a David **Rath** v **7,9** procenta případů.

d) Kdo byl v kolika článcích označen buď za hlavního nebo za vedlejšího aktéra článků

V Mladé frontě Dnes byl nejčastěji označen za hlavního nebo vedlejšího aktéra předseda ČSSD Jiří **Paroubek** v **37,5** procenta, předseda ODS Mirek **Topolánek** ve **25** procentech, prezident Václav **Klaus** ve **14,7** procentech, ministr zdravotnictví za ČSSD David **Rath** ve **13,6** procentech, ředitel útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Jan **Kubice** v **7,9** procenta a bývalý ministr zdravotnictví za ODS Miroslav **Macek** v **6,8** procenta článků.

V Právu byl nejčastěji označen za hlavního nebo vedlejšího aktéra Jiří **Paroubek** s **40,6** procenta, následoval Mirek **Topolánek** s **20** procenty, David **Rath** se **14,5** procenta, Václav **Klaus** s **9,7** procenta, Jan **Kubice** v **5,5** procenta a Miroslav **Macek** v **3,6** procenta případů.

e) Na kolika fotografiích u článků se objevil předseda jedné ze sledovaných stran a v kolika alespoň jeden představitel jedné ze sledovaných stran vyjma jejich předsedů

Mirek **Topolánek** byl na **13** procentech fotografií v obou médiích dohromady, ostatní členové **ODS** ve **14,6** procenta. V Mladé frontě Dnes byl **Topolánek** na **16,7** procenta fotek, ostatní zástupci **ODS** v **17** procentech. V Právu byl **Topolánek** na fotce v **10,4** případech, ostatní členové **ODS** ve **13** procentech.

Jiří **Paroubek** byl celkem na **19,2** procenta fotografií v obou sledovaných médiích dohromady, další zástupci **ČSSD** ve **24,6** procenta. V Mladé frontě Dnes byl **Paroubek** na **18,9** procenta fotografií, ostatní členové **ČSSD** ve **20,8** procenta. V Právu se **Paroubek** objevil na **19,5** procenta všech fotografií, další členové **ČSSD** v **17,8** procenta.

f) U kolika článků se v titulku objevilo jméno předsedy jedné ze sledovaných stran a v kolika jméno alespoň jednoho z jejich představitelů vyjma předsedy.

Mírek **Topolánek** byl v titulcích obou analyzovaných deníků celkem ve **12,5** procenta případů, ostatní zástupci **ODS** v **10,5** procenta. V Mladé frontě Dnes byl **Topolánek** v **15,8** procentech titulků, ostatní členové **ODS** v **7,9** procenta případů. V Právu byl **Topolánek** v titulku v **10,7** procenta sledovaných článků, ostatní zástupci **ODS** v **11,8** procenta případů.

Jiří **Paroubek** byl v titulcích obou deníků celkem v **17,5** procentech případů, ostatní zástupci **ČSSD** ve **14** procentech. V Mladé frontě Dnes byl **Paroubek** v **18** procentech titulků analyzovaných článků, ostatní zástupci **ČSSD** v **16,5** procenta. V Právu byl **Paroubek** v titulku v **17,2** procenta textů, ostatní členové **ČSSD** ve **12,6** procenta titulků.

g) U kolika článků umístěných jen na titulní straně se v titulku objevilo jméno předsedy jedné ze sledovaných stran a v kolika jméno alespoň jednoho z jejich představitelů vyjma předsedy.

Mírek **Topolánek** byl v titulcích na titulních stranách obou analyzovaných deníků ve **20,2** procenta případů, ostatní členové **ODS** v **10,7** procenta. **Topolánek** byl v Mladé frontě Dnes v titulku na titulní straně ve **24,2** procenta případů, ostatní členové **ODS** v **6,1** procenta. V Právu byl **Topolánek** na **17,6** procenta titulků sledovaných článků umístěných na titulní straně, další členové **ODS** v **13,7** procenta.

Jiří **Paroubek** byl v titulcích na titulních stranách obou deníků ve **29,8** procenta případů, ostatní zástupci **ČSSD** ve **14,3** procenta. V Mladé frontě Dnes byl **Paroubek** na titulku titulní strany ve **27,3** procenta článků, ostatní členové **ČSSD** ve **13,2** procenta. Na titulní straně Práva byl **Paroubek** ve **31,4** procenta titulků, další zástupci **ČSSD** ve **13,7** procentech.

h) V kolika člancích se v textu alespoň jednou objevilo jméno předsedy jedné ze sledovaných stran a v kolika alespoň jednoho z jejich představitelů vyjma předsedů

Mírek **Topolánek** byl v textech článků obou sledovaných deníků ve **28,9** procenta případů, další členové **ODS** v **38,9** procenta. V Mladé frontě Dnes byl **Topolánek** ve **32,4** procenta článků, další zástupci **ODS** v **35,3** procenta. V Právu byl **Topolánek** ve **27,1** procenta článků, ostatní členové **ODS** v **40,8** procenta.

Jiří **Paroubek** se objevil dohromady v obou denících ve **44,9** procenta článků, další zástupci **ČSSD** v **44,1** procenta. V Mladé frontě Dnes **Paroubek** byl ve **49,6** procenta textů, ostatní členové **ČSSD** v **46,8** procenta. V Právu byl **Paroubek** ve **42,4** procenta článků, ostatní zástupci **ČSSD** v **42,7** procenta.

6.5.2. Interpretace zjištěných dat

U této výzkumné otázky jako jediný jsem sledoval i součty zastoupení politiků v obou denících a zároveň pak podrobněji studoval čísla platná pro Právo a Mladou frontu Dnes.

Co se týče množství citací v člancích o politickém dění, mají nad lídry početní převahu ostatní zástupci stran, a to jak v případě ODS, tak i ČSSD, navíc v podobném poměru. Zástupci ODS se v obou médiích objevovali o 9,2 procenta častěji než jejich předseda Mirek Topolánek, zástupci ČSSD o 7 procent častěji než Jiří Paroubek.

U Topolánka rozdíl zvyšuje Právo, kde je citován o 11,9 procenta častěji než ostatní členové ODS, naopak u Mladé fronty Dnes činí rozdíl jen 4,3 procenta. Podobně jako u Topolánka je u Paroubka větší rozdíl u Práva (8,1 ve prospěch ostatních zástupců ČSSD, oproti 6,1 procenta u Mladé fronty Dnes). Mladá fronta Dnes se tedy častěji opírala a prohlášení lídrů obou stran než Právo, rozdíl mezi oběma deníky v tomto směru ale nebyl enormní.

Poměr mezi množstvím článků, kde byli hlavními aktéry lídrové obou stran a kde ostatní členové obou stran, je vyrovnanější než u poměru citací. U Mirka Topolánka a ODS je dokonce tento poměr v obou denících dohromady jedna ku jedné, u ČSSD už mírně převažuje Jiří Paroubek (o 1,9 procenta).

Topolánek je výrazně častěji hlavním aktérem v Mladé frontě Dnes (o 10,2 procenta častěji než jeho straničtí kolegové), zatímco v Právu převažují ostatní členové ODS nad Topolánkem (o 4,8 procenta).

Paroubek je v celkovém součtu častěji hlavním aktérem než ostatní zástupci ČSSD, přičemž rozdíl je zřetelně vyšší v Právu. V Mladé frontě Dnes je totiž jejich zastoupení v této úloze totožné, ale v Právu má Paroubek o 3,1 procenta navrch.

Pokud se podíváme i na ostatní zástupce, vzácná shoda v pořadí čtyř nejčastějších hlavních aktérů ukazuje i na podobu témat a záběru obou deníků. Pokud ale sledujeme počet článků, v nichž se politici objevovali v rolích hlavních i vedlejších aktérů, je pořadí na třetím místě za předsedy obou stran odlišné. V Mladé frontě Dnes

je jedním z aktérů oproti Právu o pět procent častěji prezident Václav Klaus, zatímco v Právu byl třetím nejčastějším aktérem ministr zdravotnictví David Rath, navíc v poměrně malém odstupu za Mirkem Topolánkem (jen 5,5 procenta).

Vyšší procentuální údaj u Práva u všech čtyř nejčastějších hlavních aktérů je dán do jisté míry zmíněným faktem, že v Právu bylo kódováno větší množství článků, a tak i role hlavního aktéra byla rozložena mezi větší množství osobností.

Zajímavostí je i fakt, že prostor v obou médiích více koresponduje se strukturou stran u ODS. U ní se alespoň jednou stali hlavním či vedlejším aktérem tři ze čtyř tehdejších místopředsedů (Petr Bendl celkem v 1,1 procentu případů pro oba deníky, Miroslava Němcová a Petr Nečas v 0,4 procentech případů), pouze Jan Zahradil v této roli nevystupoval ani jednou.

U ČSSD na celostátní úrovni vystupovali ve sledovaných médiích v těchto rolích z místopředsedů strany jen Bohuslav Sobotka (v 1,5 procentu případů pro oba deníky) a Zdeněk Škromach (v 0,7 procentech případů, vždy v Právu). Další tři místopředsedové Petr Vícha, Jana Vaňhová a Martin Starec se ve sledovaném období v Mladé frontě Dnes ani v Právu v roli jednoho z aktérů ani jednou neobjevili.

V „nepospěch“ předsedů obou stran hovoří jejich zastoupení na fotografiích. Ostatní zástupci ODS převažují nad Mirkem Topolánkem o 1,6 procenta, u ČSSD byli Paroubkovi kolegové z partaje na fotkách o 5,4 procenta častěji než jejich předseda.

U Topolánka a ODS vyzněl poměr v obou denících shodně, v Mladé frontě Dnes byli na fotkách ostatní občanskí demokraté o 0,3 procenta častěji, v Právu to bylo o 2,6 procenta.

U Paroubka a ČSSD se poměry v obou denících lišily, i když v ani jednom případě nepřevážily na jednu stranu výrazně. Zatímco v Mladé frontě Dnes byli zástupci ČSSD na fotkách o 1,9 procenta častěji než Paroubek, v Právu měl nad spolustraníky předseda ČSSD o 1,7 procenta navrch.

Nejvíce ve prospěch předsedů stran vyznívá to, jak často se v poměru ke svým stranickým kolegům objevovali v titulcích článků. Topolánek se v součtu za oba deníky objevoval v titulcích o dvě procenta častěji než další zástupci ODS, u Paroubka a jeho kolegů vyzněl poměr o tři a půl procenta ve prospěch stranického předsedy.

Jedinou výjimkou, kdy měli ostatní členové navrch nad svým předsedou, bylo Právo v případě ODS a Topolánka, kde byli zástupci občanských demokratů v titulku o 1,1 procenta častěji, zatímco v Mladé frontě Dnes byl Topolánek v titulcích o 7,9 procenta častěji.

Pro Paroubka vyzněly poměry zastoupení oproti jeho kolegům ze strany v titulcích v obou denících. V Mladé frontě Dnes o jedno a půl procenta, v Právu o 4,6 procenta.

Samostatně jsem sledoval titulky na titulních stranách obou deníků, kam redakce umísťují z jejich pohledu významnější zprávy a u nich vyznívají čísla ve prospěch stranických lídrů ještě mnohem jednoznačněji. Topolánek je v titulcích obou deníků dohromady o 9,5 procenta častěji než jeho kolegové, Paroubek dokonce o 15,5 procenta častěji oproti dalším zástupcům ČSSD.

Na titulních stranách už vyznívají titulky ve prospěch stranických lídrů ve všech čtyřech případech (Topolánek x ostatní ODS v Právu a Mladé frontě Dnes a Paroubek x ostatní ČSSD v Právu a Mladé frontě Dnes). Největší rozdíl je v Mladé frontě Dnes, kde byl Topolánek v titulcích na úvodní straně o 18,1 procenta častěji než ostatní členové ODS, naopak v Právu měl Topolánek navrch jen o 3,9 procenta.

U Paroubka a dalších členů byla situace v obou denících mnohem vyrovnanější, v Mladé frontě Dnes měl stranický předseda navrch nad ostatními zástupci ČSSD o 14,1 procenta, u Práva o 14,7 procenta.

V zastoupení obou lídrů v textu se ukazuje rozdíl mezi oběma stranami. Zatímco u ODS se „řadoví“ členové objevují v obou denících o 10 procent častěji než jejich předseda, u ČSSD je to naopak, byť těsně (Paroubek se vyskytuje v o 0,8 procenta vyšším množství článků než ostatní stranici).

Patrné jsou rozdíly i v rámci obou deníků. V Mladé frontě Dnes se v člancích Topolánek objevuje jen o 2,9 procenta méně než jeho kolegové, v Právu je rozdíl 13,7 procenta v neprospěch Topolánka.

U Paroubka a ČSSD nejsou rozdíly mezi oběma deníky tak markantní, poměr mezi předsedou strany a ostatními členy zůstává přibližně vyrovnaný (v Právu se o 2,8 procenta častěji vyskytuje Paroubek, v Mladé frontě Dnes jen 0,3 procenta naopak častěji ostatní členové ČSSD).

6.5.3. Shrnutí

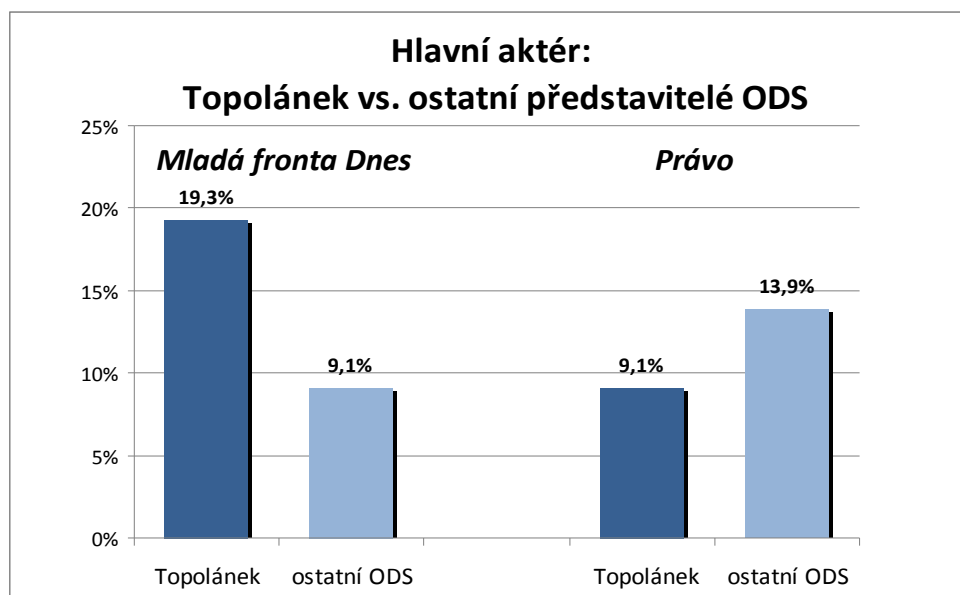
Většina zjištěných hodnot s výjimkou množství zmínek v textu stanovenou hypotézu nepodporuje, rozdíl v prostoru mezi oběma lídry a ostatními členy jejich stran je zhruba stejný. Přesto se podařilo zjistit některé rozdíly v rámci obou deníků.

Markantní je výrazný rozdíl v počtu článků s Mirkem Topolánkem jako hlavním aktérem oproti svým stranickým kolegům mezi oběma deníky, z čehož vyplývá že Mladá fronta Dnes mnohem častěji stavěla své články na předsedovi ODS, zatímco v Právu se častěji objevovaly články zaměřené i na ostatní zástupce ODS (viz graf č. 7).

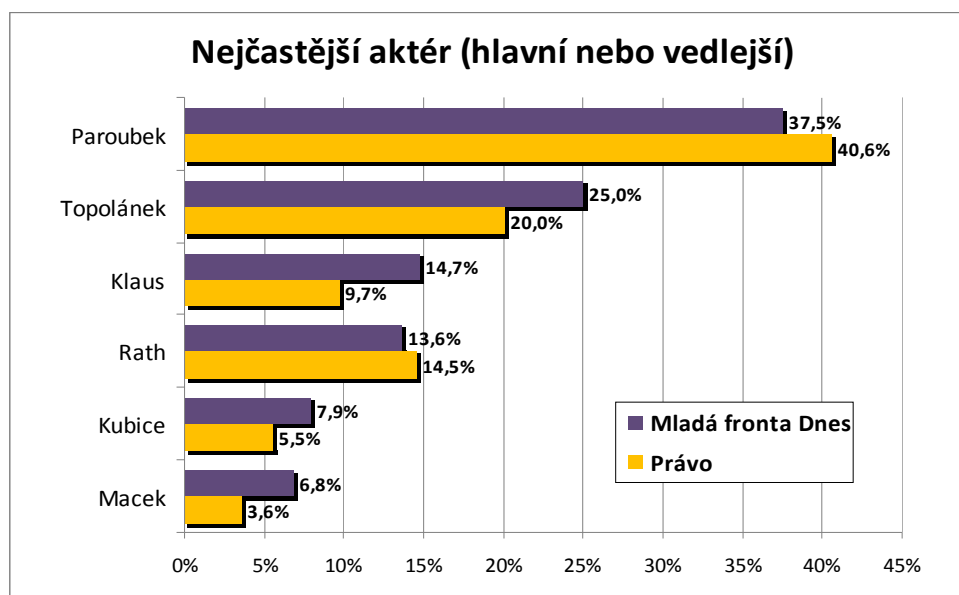
Patrný je i nárůst počtu zmínek obou předsedů oproti jejich spolustraníků v titulcích oproti textu, což může být způsobeno jejich postavením ve straně i tím, že v titulcích jako nejznámější osobnosti obou stran mají vyšší potenciál přilákat čtenáře k přečtení článku.

Za zajímavý považuji i údaj, kdo je v obou denících nejčastějším hlavním či vedlejším aktérem (viz graf č. 8). V Právu dostával poměrně velký prostor David Rath, jednak kvůli svému konfliktu s Miroslavem Mackem, ale i díky množství článků o zdravotnictví. V Mladé frontě Dnes byl zase třetím nejčastějším aktérem prezident Václav Klaus, což může nahrávat označení „proklausovský deník“, které si v Mladá fronta Dnes několikrát vysloužila.

Graf č. 7: V kolika člancích byl za hlavního aktéra označen předseda ODS Mirek Topolánek a v kolika ostatní členové ODS

Graf č. 8: Kdo byl v kolika člancích označen za hlavního nebo vedlejšího aktéra

6.6. Inzerce

Inzerce, která byla sledovaná jako vedlejší produkt analýzy, bylo více v Mladé frontě Dnes. V tomto deníku měla ČSSD na sledovaných stránkách inzerci v celkovém objemu 3,8 strany a ODS 3,5 strany. V Právu v analyzovaném období zabrala inzerce ČSSD 4,1 strany, zatímco ODS měla jen dva čtvrtstránkové inzeráty.

Objem inzerce obou stran v denících v předvolebním období ukazuje na to, že ČSSD investovala do předvolební kampaně v těchto dvou denících větší množství prostředků, což se projevuje zejména v Právu, kde inzerce ČSSD zabrala ve sledovaném období dokonce 16krát větší prostor než v případě ODS.

Přízeň některého z inzerentů se může odrážet i v obsahu jednotlivých médií. *„Většina médií volného trhu je vyladěna k co nejefektivnějšímu skloubení potřeb inzerentů a svých vlastních zájmů, což je bráno jako normální podmínka fungování.“* [McQuail 2009: 236]

Inzerce by však neměla mít přímý vliv na obsah zpráv. *„Eticky závadná je především tehdy, postihuje-li zpravodajství. Přílišná blízkost médií (zejména zpravodajských) nemusí prospívat ani jednomu z nich. Obě strany totiž mohou ztratit důvěryhodnost a vliv, pokud dojde k podezření, že mezi nimi dochází k nějaké formě spiknutí proti mediálnímu publiku.“* [c. d.]

Inzerce u politických stran spíše může být přes konkrétní média zaměřena na zvolenou cílovou skupinu, u níž je v případě ČSSD a Práva větší shoda, než u ČSSD a Mladé fronty Dnes.

7. Závěr

7.1. Diskuze hypotéz a přínosů práce

Cílem diplomové práce bylo zhodnotit vyváženost zpravodajství Mladé fronty Dnes a Práva v informování o politických stranách ODS a ČSSD v předvolebním období před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2006. Vyváženost zpravodajství obou deníků byla hodnocena metodou kvantitativní obsahové analýzy článků, které vyšly na zpravodajských stránkách Mladé fronty Dnes a Práva v květnu 2006.

Základní hypotéza předpokládala, že poměr zastoupení ODS a ČSSD vyznívá ve zpravodajství Mladé fronty Dnes příznivěji pro ODS než je tomu v Právu a naopak v Právu dostává oproti Mladé frontě Dnes větší prostor ČSSD. Tuto hypotézu analýza jednoznačně nepotvrdila.

Větší význam pro poměr zastoupení strany ve zpravodajství deníku nemá zkoumaná možná předpojatost deníku k určité straně, ale zřejmě aktuální situace na politické scéně. Z tohoto důvodu byl v obou denících věnován větší prostor ČSSD, která byla v předvolebním období vládní stranou, než opoziční ODS.

Na druhou stranu tam, kde mají redaktoři a editoři větší svobodu, tj. v umístění textů v rámci deníků, mohou jejich preference hrát roli. Zejména v případě Mladé fronty Dnes dochází k častějšímu umístění článků týkajících se ODS na titulní stranu nebo otvírací text než je tomu v případě ČSSD.

Druhou hypotézu, ač má podobné znění, tedy že „poměr zastoupení Mirka Topolánka a Jiřího Paroubka vyznívá ve zpravodajství Mladé fronty Dnes příznivěji pro Topolánka než je tomu v Právu a naopak v Právu dostává oproti Mladé frontě Dnes větší prostor Paroubek“, analýza spíše potvrdila.

U předsedů stran je rozdíl v prostoru poskytnutém oběma médií vyšší než tomu bylo výše u samotných stran. Rozdíl v poskytnutém prostoru opět ještě více vyniká v člancích na titulních stranách. Nízký oproti ostatním sledovaným kategoriím je zejména prostor poskytnutý deníkem Právo předsedovi ODS Mirku Topolánkovi.

Poslední hypotéza vycházející z předpokladu, že se u ČSSD vystupuje jako představitel Jiří Paroubek častěji než u ODS Mirek Topolánek, se neukázala být obecně

platnou. V rámci obou deníků ale je patrný rozdíl v přístupu, kterým informují o předsedovi, resp. ostatních představitelích stran. Markantní je na příkladu ODS.

V Mladé frontě Dnes byl mnohem častěji hlavním aktérem předseda Topolánek oproti svým kolegům z ODS. Naopak v Právu byl poměr mezi aktérem Topolánkem a ostatními představiteli ODS vyrovnanější, což ostatně koresponduje i s výsledky zkoumání předchozí hypotézy.

Převaha zástupců ČSSD ve většině sledovaných kategorií je zřejmě do značné míry daná tím, že tato strana byla před volbami vládní stranou. A i když nebyly kódovány články, kde zástupce této strany vystupuje čistě z pozice ministra či premiéra, jejich politická činnost byla logicky i médii hojněji sledována než tomu bylo u opoziční ODS.

Při práci se objevila i slabší místa použití kvantitativní analýzy pro tento účel. Zmínění strany v textu sice zvýší poměr jejího zastoupení v deníku, ale obsah článku a jeho vyznění nemusí mít pro stranu pozitivní přínos. Tento jistý nedostatek kvantitativní metody nepovažuji za zásadní vzhledem k délce analyzovaného období a množství sledovaných článků, které je natolik dostatečné, aby výsledky analýzy nebyly zkresleny negativně laděnými články, jichž v celkovém součtu byla ve sledovaných listech menšina.

Závěry této práce by v budoucnu mohla rozšířit kvalitativní analýza s důrazem na vyznění jednotlivých článků. Dalším možným směrem je i opakování kvantitativní analýzy v předvolebním období v jiném roce, která by potvrdila nebo vyvrátila některé jevy, které jsou v této práci připisovány například rozdílům v pozici obou stran před volbami (vládní ČSSD vs. opoziční ODS).

7.2. Závěrečné shrnutí

Diplomová práce srovnávala vyváženost zastoupení Občanské demokratické strany (ODS) a České strany sociálně demokratické (ČSSD) na zpravodajských stránkách deníků Mladá fronta Dnes a Právo v období před volbami do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2006.

Vyváženost byla sledována pomocí kvantitativní obsahové analýzy. Vyváženost nebyla hodnocena prostřednictvím absolutního rozdílu mezi počtem zmínek o ODS a o ČSSD v obou denících, ale srovnáním poměru, v jakém oba deníky o stranách informovaly.

Rozdílná grafická struktura obou listů způsobila odlišný počet okódovaných článků (v Právu jich bylo výrazně víc než v Mladé frontě Dnes), ale vzhledem ke srovnávání pomocí procentuálních poměrů tato skutečnost analýzu negativně neovlivnila.

Jako správný metodický postup se ukázalo sledování poměrových (procentuálních) hodnot spíše než absolutních hodnot. Tento postup bylo nutné zvolit vzhledem k rozdílné grafické stavbě obou deníků a tedy různé velikosti a různému množství analyzovaných článků v obou denících. Procentuální analýza umožnila lepší vzájemné porovnání a vypořádání rozdílů; například v počtu zmínek představitelů strany na titulních stranách a uvnitř listu.

V práci jsem sledoval větší množství proměnných pro zajištění komplexního zhodnocení vyváženosti zpravodajství obou deníků. Vzhledem k jejich množství jsem v práci kladl důraz na ty, které jsem považoval za nejvíce relevantní pro tuto analýzu.

Například jsem za významnější považoval fakt, kdo z politiků byl hlavním aktérem daného článku (byť je tato kategorie do jisté míry subjektivní) než jen to, zda se objevil v titulku, podtitulku či některém z mezititulků daného článku. Za další významnou kategorii jsem považoval množství citací, které odráží způsob práce redaktorů a jejich výběr respondentů.

Práce ukázala, že rozložení témat je v obou denících velmi podobné, stejně tak se listy příliš neliší v tom, kdo byli ve sledovaném období hlavní aktéři jejich článků.

Patrná je celková převaha množství zmínek o ČSSD nad zmínkami o ODS, na kterou ale může mít vliv zastoupení ČSSD ve vládě v předvolebním období, díky němuž měla tato strana snazší přístup do médií. Z tohoto pohledu je zajímavým zjištěním skutečnost, že u článků, jejichž ústředním tématem byla předvolební kampaň, dostávala větší prostor ODS.

V celkovém poměru zastoupení obou stran mezi Mladou frontou Dnes a Právem se dají vypořádat jen drobné rozdíly. Větší odlišnosti ale analýza ukázala u obou předsedů, kdy analýza potvrdila, že v Právu je rozdíl v poskytnutém prostoru mezi Jiřím Paroubkem (ČSSD) a Mirkem Topolánkem (ODS) výraznější ve prospěch předsedy ČSSD.

Toto tvrzení podporuje statistika počtu citací obou předsedů stran, kdy se v Právu oproti Mladé frontě Dnes objevuje nízký počet citací Mirka Topolánka. Předseda ODS dostával v Právu ve srovnání s Mladou frontou Dnes i menší prostor oproti svým stranickým kolegům.

Množství vypočítaných rozdílů se ještě více prohlubuje při pohledu na titulní strany obou listů, například v Právu na první straně narůstá počet zmínek Jiřího Paroubka v titulku oproti článkům uvnitř listu výrazně více, než je tomu v případě Mladé fronty Dnes.

Zásadním zjištěním celé práce tedy je, že deníky využívají schopnosti upřednostnit jednu stranu pomocí umístění článku o straně na významnější pozici, tedy na titulní stranu, nebo dokonce jako otvírací text. Tak je tomu i v umístování článků týkajících se ODS u Mladé fronty Dnes, kdy se ukázalo, že s rostoucím významem pozice v rámci deníků stoupá podíl zastoupení ODS v titulcích článků.

Znamená to, že zjevný rozdíl mezi oběma deníky není v tom, v jakém množství o obou stranách informují, ale v tom, jak rozdílnou váhu informacím o obou stranách přiřkládají umístováním článků na významnější pozice zpravodajských stránek.

8. Resumé v angličtině

The diploma thesis „Comparison of the proportional coverage of ODS and ČSSD on the news pages of the Mladá fronta Dnes and Právo newspapers before the 2006 national elections to the Chamber of Deputies of the Czech republic” focused on how much the daily newspapers Mladá fronta Dnes and Právo varied in pre-elect period before elections to Chamber of Deputies in 2006 in balanced news service about two largest political parties in the Czech Republic, the Civic Democratic Party (ODS) and the Czech Social Democratic Party (ČSSD). The balanced news was examined using the quantitative content analysis.

As balanced news service I did not consider the same amount of remarks in both daily newspapers, given the different pre-election position of both parties, instead I followed, how much and in which direction the daily newspapers differed in tracked categories.

The analysis showed that distribution of topics in articles was quite similar in both daily newspapers, neither the both daily newspapers differed much at the point, who were the main persons involved in their articles.

When dealing with representation of both parties in the both newspapers, only small differences were found. Nevertheless there is a bigger contrast evident, when looking at the chairmen of both parties. The analysis confirmed that the difference between number of remarks of Jiří Paroubek (ČSSD) and Mirek Topolánek (ODS) ended up in advantage of chairman of ČSSD markedly more in daily Právo.

As a crucial finding I consider the ability of dailies to give a preference to a party by placing articles about the party on more prominent positions in newspapers - the front-page or opening articles. Such as was the case of Mladá fronta Dnes and its placing of ODS-related articles on its front-page.

To conclude the striking difference between both daily newspapers is not in how much they inform about both parties, but in the way they present articles about the parties by placing the articles on more prominent positions on news pages.

Použitá literatura

Aktualne.cz [online]. 11. 9. 2006. 2006 [cit. 2010-05-18]. *Nezodpovědnost médií v čase mediokracie*. Dostupné z WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/blogy-a-nazory/clanek.phtml?id=234471>>.

BURTON, Graeme – JIRÁK, Jan: *Úvod do studia médií*. Barrister and Principal: Brno, 2003, 392 s.

CURRAN, James: *Media and Power*. Routledge: London, 2002. 328 s

ČMEJRKOVÁ, Zlata: *Jazyk, média, politika*. Academia: Praha, 2007. 258 s.

ČSSD. *Cssd.cz* [online]. 2009 [cit. 2010-05-18]. *Historie ČSSD*. Dostupné z WWW: <<http://www.cssd.cz/nase-strana/historie-cssd/>>.

ČTK. *Deník Mladá fronta vznikl z popudu levicových intelektuálů*. [online]. 2010 [cit. 2010-05-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.ct24.cz/media/89245-denik-mlada-fronta-vznikl-z-popudu-levicovych-intelektualu/>>

DEACON, David, et al.: *Researching communications*. Loughborough university, Departement od Social Science: London, 1999. 197 s.

Finexpert.cz [online]. 24. 5. 2006 [cit. 2010-05-19]. *Factum: ČSSD poprvé vede, ODS druhá*. Dostupné z WWW: <<http://volby.finexpert.cz/?q=node/1232>>.

HENDERSON, Hazel: *Building a Win-Win World. Life Beyond Economic Warfare*. Joel Friedlander Publishing Services: San Francisco 1997. 398 s.

Ihned.cz [online]. 27. 11. 2006 [cit. 2010-05-19]. *Rok zpravodajských serverů*. Dostupné z WWW: <http://mam.ihned.cz/c3-19837580-100000_d>.

Idnes.cz [online]. 2009 [cit. 2010-05-19]. *Čtenáři MF Dnes, Lidových novin a Metra*. Dostupné z WWW:

<http://data.idnes.cz/soubory/mafra_all/A100324_TVE_D0934.PDF>.

JIRÁK, Jan – ŘÍCHOVÁ, Blanka: *Politická komunikace a média*. Karolinum: Praha, 2000, 163 s.

LAZARFELD, Paul Felix – KATZ, Elihu: *Personal Influence*. Transaction Publishers: New Jersey, 1955, 436 s.

KABELE, Jiří – MLČOCH, Lubomír (ed.). In: *Institucionalizace (ne)odpovědnosti, globální svět, evropská integrace a české zájmy I*. Karolinum: Praha, 2001

KOČÍ, Petr: *Nepodceňujte voliče!* In: *Týden 2009*, č. 09, s. 24.

KOLEKTIV AUTORŮ: *Zpravodajství v médiích*. Univerzita Karlova: Praha, 2001, 155 s.

KREJČÍ, Oskar: *Nová kniha o volbách*. Professional publishing: Praha, 2006, 484 s.

KUNCZIK, Michael: *Základy masové komunikace*. Karolinum: Praha, 2002, 307 s.

MACSHANE, Denis: *Using the Media, how to deal with the press, television, and radio*. Pluto Press: London, 1979, 218 s.

MCQUAIL, Dennis: *Úvod do teorie masové komunikace*. Portál: Praha, 2009, 640 s.

LIPPMANN, Walter: *Public opinion*. The Free Press: New York, 1965. 384 s.

MATUŠKOVÁ, Anna: *Volby 2006 - marketingová revoluce*, příspěvek z III. kongresu českých politologů, Olomouc, 2006

MAZZOLENI, Gianpietro – SCHULZ, Winfried: „*Mediatization*“ of Politics: *A Challenge for Democracy?*. Routledge: London, 1999. 261 s.

MEDIA PROJEKT 2006 [cit. 2010-01-03]. Dostupný z WWW: <http://www.median.cz/docs/MP_2006_1+2Q_zprava.pdf>.

MEDIAR [online]. 2006 [cit. 2010-01-03]. Dostupný z WWW: <<http://mediar.cz/texty/id-3099/>>.

MORAVEC, Martin: *Zpravodajské hodnoty a jejich uplatňování v Mladé frontě Dnes a Právu*, FSV UK: Praha, 2005. Diplomová práce

NADACE PEROUTKY [online]. 2001 [cit. 2010-01-02]. *Vítězství mediální logiky*. Dostupný z WWW: <http://www.nadaceperoutka.cz/mediareport/clanky/2001/11/3096_31_0_0.html>

ODS [online] 1991 [cit. 2010-01-02]. *Občanská demokratická strana, kdo jsme*. Dostupný z WWW: <<http://www.ods.cz/strana/kdo-jsme>>.

ODS [online] 1991 [cit. 2010-01-02]. *Občanská demokratická strana, historie*. Dostupný z WWW: <<http://www.ods.cz/strana/historie>>.

SCHULZ, Winfried, et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Karolinum: Praha, 2004. 149 s.

ŠARADÍN, Pavel, et al.: *Volby 2002 – Analýza programů a výsledků ve volbách do Poslanecké sněmovny*. Periplum, 2003. 119 s.

ŠMÍD, Milan: *Louč – me-zine o médiích a žurnalistice* [online]. 2004 [cit. 2010-01-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.louc.cz/pril01/vlmed2004.doc>>.

ŠMÍD, Milan: *Případová studie „Česká republika“ – prezentace na konferenci Vliv vlastnictví médií na jejich nezávislost a pluralitu*, Bratislava, 1994

ŠMÍD, Milan: *Vliv vlastnictví médií na jejich nezávislost a pluralitu*, SEENPM: Bled, 2004, 25 s.

Thinkexist [online]. 2010 [cit. 2010-05-20]. *Lord Northcliffe quotes*. Dostupné z WWW:

<http://thinkexist.com/quotation/news_is_what_somebody_somewhere_wants_to_suppress/214698.html>.

TRAMPOTA, Tomáš: *Zpravodajství*. Portál: Praha, 2006. 192 s.

TRESTNÍ OZNÁMENÍ, [online]. 2010 [cit. 2010-05-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.cibulka.net/nnoviny/nn1991/nn0391/obsah/46.htm>>.

VILDOVÁ, Marta: *O privatizaci deníku Mladá fronta*, 2005. FHS UK: Praha. Bakalářská práce

VOLEBNÍ ZÁKON [online]. 2004 [cit. 2010-01-02]. Dostupný z WWW: <<http://glosy.info/priloha/volebni-zakon/>>.

WATSON, James – HILL, Anne: *Dictionary of Media and Communication Studies*. Arnold: London, 2000. 337 s.

ZÁMOSTNÁ-LAJDOVÁ, Markéta: *Medializace politických stran v předvolebním boji*, 2007. FSV UK: Praha. Diplomová práce

Seznam použitých zkratek

CVVM	Centrum pro výzkum veřejného mínění
ČR	Česká republika
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
KDS	Křesťanskodemokratická strana
KDU–ČSL	Křesťanská a demokratické unie – Československá strana lidová
KSČ	Komunistická strana Československa
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
MfD	Mladá fronta Dnes
NEZ/DEM	Nezávislí demokraté
ODS	Občanská demokratické strana
PR	Public relations
PSB	Penn, Schoen and Baryland Associates, Inc.
SNK ED	SNK Evropští demokraté
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
STEM	Středisko empirických výzkumů
SZ	Strana zelených
US–DEU	Unie svobody – Demokratická unie

Seznam příloh

Příloha č. 1: Vývoj volebních preferencí (tabulka).....	78
Příloha č. 2: Výsledky voleb (tabulka)	78
Příloha č. 3: Výzkum, co je pro voliče důležité při rozhodování, komu dají svůj hlas (tabulka). 79	
Příloha č. 4: Výzkum o úrovni předvolební kampaně (tabulka)	79
Příloha č. 5: Kódovací kniha (tabulka)	80

Přílohy

Příloha č. 1: Vývoj volebních preferencí (tabulka)

Strana, subjekt	Volby 2002	k 23.11. 2005	k 18.1. 2006	k 1.3. 2006	k 15.3. 2006	k 29.3. 2006	k 12.4. 2006	k 26.4. 2006	k 10.5. 2006	K 24.5. 2006
ČSSD	30,2	28,1	25,1	23,5	26,5	25,3	23,6	26,4	22,8	28,5
ODS	24,5	30,2	29,4	30,5	29,8	29,3	29,5	30,6	29,0	27,8
KSČM	18,5	18,3	19,0	18,8	17,8	17,6	18,1	18,1	16,7	17,3
KDU-ČSL	(14,3 ¹)	11,0	10,7	9,1	8,8	9,9	12,3	11,8	11,3	9,0
SZ	2,4	2,7	4,8	7,9	9,1	10,5	10,4	7,8	9,8	8,6
Nezávislí	.	2,1	2,4	3,7	3,0	1,9	2,1	1,4	2,4	2,1
SNK ED	2,8	2,3	3,0							
	.	1,1	0,8	0,9	0,8	1,0	1,0	0,8	0,8	1,5
US-DEU	(14,3 ¹)	2,0	2,4	2,7	2,9	2,5	1,7	0,9	1,6	1,1
NEZ/DEM	.	0,9	1,8	0,7	0,3	0,4	0,5	1,1	0,3	0,8
Ostatní	7,3	1,3	0,7	2,1	1,0	1,6	0,9	1,3	5,3	3,3

Výsledky výzkumů společnosti *Factum Invenio*.

Zdroj: *Factum* [online]. 2006. Dostupná z WWW <<http://www.factum.cz>>

Příloha č. 2: Výsledky voleb (tabulka)

STRANA	POČET HLASŮ	PROCENTUÁLNÍ ZISK
ČSSD	1 728 827	32,32
ODS	1 892 475	35,38
KSČM	685 328	12,81
KDU-ČSL	386 706	7,22
Strana zelených	336 487	6,29

Volební výsledky z volebního serveru Českého statistického úřadu. V tabulce jsou uvedeny jen strany, které se dostaly do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.

Zdroj: *Celkové výsledky hlasování* [online]. 2006. Dostupný z WWW: <<http://volby.cz/pls/ps2006/ps2?xjazyk=CZ>>

Příloha č. 3: Výzkum, co je pro voliče důležité při rozhodování, komu dají svůj hlas (tabulka)

Faktory	Velmi důležité, důležité (v procentech)
Politické přesvědčení	68
Předvolební programy	63
Dlouhodobý příklon ke straně	59
Aféry představitelů politických stran	51
Rodina a přátelé	50
Média	48
Předvolební průzkumy	26

Výzkum CVVM byl proveden v květnu 2006 na vzorku 1033 respondentů. Dopočet do sta procent jsou v každém řádku odpovědi nedůležité, rozhodně nedůležité a neví.

Zdroj: Tisková zpráva *Občané o volebním rozhodování a vlivech, které na ně působí* [online]. 3. 6. 2006. Dostupný z WWW:

<<http://www.cvvm.cas.cz/index.php?disp=zpravy&lang=0&r=1&s=&offset=&shw=100591>>

Příloha č. 4: Výzkum o úrovni předvolební kampaně (tabulka)

strana	Velmi líbí, líbí (v procentech)
ČSSD	28
KDU-ČSL	18
KSČM	18
ODS	28
SNK ED	12
SZ	34
US-DEU	8

Výzkum CVVM byl proveden v květnu 2006 na vzorku 1033 respondentů. Dopočet do sta procent jsou v každém řádku odpovědi spíše nelíbí, rozhodně nelíbí a nezná, nesleduje.

Zdroj: Tisková zpráva *Hodnocení předvolební kampaně* [online]. 29. 5. 2006. Dostupný z WWW: <http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/100589s_pv60529.pdf>

Příloha č. 5: Kódovací kniha (tabulka)

Definice způsobu	Kódovat budu jen titulní stranu a zpravodajské strany (ne komentářové, tematické či regionální)				
	Zprávou myšlen text s vlastním titulkem, případně fotografie s tzv. vaničkou				
	Kódovat bude jen články, v nichž se aspoň jednou objeví jméno některé ze sledovaných stran				
Výzkumné otázky	Jaký je poměr zastoupení ODS a ČSSD u obou deníků?				
	Jaký je poměr zastoupení Mirka Topolánka a Jiřího Paroubka obou deníků?				
	K jakým událostem se nejčastěji mluvčí obou stran vyjadřovali?				
	Jaký byl poměr zastoupení předsedů obou stran k ostatním zástupcům stran?				
1 Deník	1	Mladá fronta			
	2	Právo			
2 datum		mmdd	den, kdy článek vyšel ve tvaru mmdd		
3 titulek			první dvě slova titulku článku		
4 rozměr článku v cm ²		0			
		jiné číslo	rozměr v cm ²		
5 rozměr fotografie		0			
		jiné číslo	rozměr v cm ²		
6 ODS v titulku	1	ano	je v titulku, podtitulku či mezititulku ODS		
	2	ne			

	0	není titulek			
7 ČSSD v titulku	1	ano	je v titulku , podtitulku či meztitulku ČSSD		
	2	ne			
	0	není titulek			
8 Topolánek v titulku	1	ano	je v titulku, podtitulku či meztitulku Mirek Topolánek		
	2	ne			
	0	není titulek			
9 Paroubek v titulku	1	ano	je v titulku, podtitulku či meztitulku Jiří Paroubek		
	2	ne			
	0	není titulek			
10 jiný člen ODS v titulku	1	ano	je v titulku, podtitulku či meztitulku jiný člena ODS		
	2	ne			
	9	není možné určit			
	0	není titulek			
11 jiný člen ČSSD v titulku	1	ano	je v titulku, podtitulku či meztitulku jiný člen ČSSD		
	2	ne			
	9	není možné určit			
	0	není titulek			
12 ODS v textu	1	ano	je v textu název strany ODS		
	2	ne			
	0	není text			
13 ČSSD v textu	1	ano	je v textu název strany ČSSD		
	2	ne			
	0	není text			
14 Topolánek v	1	ano	je v textu jméno Mirka		

textu			Topolánka		
	2	ne			
	0	není text			
15 Paroubek v textu	1	ano	je v textu jméno Jiřího Paroubka		
	2	ne			
	0	není text			
16 jiný člen ODS v textu	1	ano	je v textu jiný člen ODS než Mirek Topolánek		
	2	ne			
	9	není možné určit			
	0	není text			
17 jiný člen ČSSD v textu	1	ano	je v textu jiný člena ČSSD než Jiří Paroubek		
	2	ne			
	9	není možné určit			
	0	není text			
18 citace Topolánka	1	ano	hovoří v textu Mirek Topolánek		
	2	ne			
	9	není možné určit			
	0	není text			
19 citace Paroubka	1	ano	hovoří v textu Jiří Paroubek		
	2	ne			
	9	není možné určit			
	0	není text			
20 citace jiný ODS	1	ano	hovoří v textu jiný člen ODS než Mirek Topolánek		
	2	ne			
	9	není možné určit			
	0	není text			

21 citace jiný ČSSD	1	ano	hovoří v textu jiný člen ČSSD než Jiří Paroubek		
	2	ne			
	9	není možné určit			
	0	není text			
22 Topolánek na fotce	1	ano	je na fotce u článku Mirek Topolánek		
	2	ne			
	9	není možné určit			
	0	není fotka			
23 Paroubek na fotce	1	ano	je na fotce u článku Jiří Paroubek		
	2	ne			
	9	není možné určit			
	0	není fotka			
24 jiný člen ODS na fotce	1	ano	je na fotce jiný člen ODS než Mirek Topolánek		
	2	ne			
	9	není možné určit			
	0	není fotka			
25 jiný člen ČSSD na fotce	1	ano	je na fotce jiný člen ČSSD než Jiří Paroubek		
	2	ne			
	9	není možné určit			
	0	není fotka			
26 hlavní aktér	11	Topolánek	která osoba je hlavním aktérem článku		
27 vedlejší aktér	12	Nečas	která osoba je vedlejším aktérem článku		
	13	Tlustý			
	14	Langer			
	15	Němcová			
	16	Bendl			

	17	Gandalovič				
	18	Hlinková				
	19	Cabrnoch				
	20	Pospíšil				
	21	Páralová				
	22	Macek				
	23	Dalík				
	24	Burgermeister				
	25	P. Sobotka				
	26	Říman				
	27	Julínek				
	28	Bém				
	51	Paroubek				
	52	Škromach				
	53	Zaorálek				
	54	Gross				
	55	B. Sobotka				
	56	Urban				
	57	Bublan				
	58	Jandák				
	59	Buzková				
	60	Zeman				
	61	Rath				
	62	Zeman				
	63	Mládek				
	64	Tvrdík				
	65	Tejc				
	66	Špidla				
	67	Martínek				
	68	Paroubková				
	69	Benešová				
	70	Kraus				

	71	Štěch				
	72	Falbr				
	80	V. Železný				
	81	Kuhnl				
	82	Kořistka				
	83	Motejl				
	84	Bursík				
	85	Krejčíř				
	86	Telička				
	87	Janáčková				
	88	Bérová				
	89	C. Svoboda				
	90	V. Havel				
	91	Klaus				
	92	Kubice				
	93	Jacques				
	94	Dolejš				
	95	Filip				
	96	Grebeníček				
	97	Karásek				
	98	Němec				
	99	jiný/není možné určit				
28 téma článku	11	Kubiceho zpráva		Jaké má článek hlavní téma		
	12	volební preference a předvolební průzkumy				
	13	osobní život politiků				
	14	předvolební kampaň				
	15	ekonomika				
	16	sociálně politická oblast				
	17	ekologie				
	18	Hyundai				
	19	zbití Jacques				

	20	oslavy 1. Máje				
	21	příjmy politiků				
	22	jednání vlády				
	23	zdravotnictví				
	24	dění v Unii Svobody				
	25	doprava				
	26	justice				
	27	bezpečnost a kriminalita				
	28	dění ve sněmovně				
	29	policie				
	30	kauza biolůh				
	31	personální složení vlády				
	32	volba prezidenta				
	33	financování stran				
	34	zahraniční politika				
	35	dění v ODS				
	36	dění v ČSSD				
	37	školství				
	38	kauza Krejčů				
	39	sport				
	40	energetika				
	41	kakaová aféra				
	42	konflikt Macek vs. Rath				
	43	předvolební diskuze				
	44	EU				
	45	dění v senátu				
	46	dění na Hradě				
	47	odbory				
	48	kauza Kořistka				
	49	armáda				

	99	jiné, není možné určit			
29 umístění textu/fotky	1	otvírák titulní strany	kde je článek v listu umístěn		
	2	titulní strana, ale ne otvírák	Klíčové je, na které straně článek začíná		
	3	otvírák jiné strany	počítá se jen samotný text, ne pouhá anotace		
	4	jiná strana, ale ne otvírák			
30 autor zprávy	1	redaktor	kdo je pod zprávou podepsán		
	2	agentura			
	3	redaktor i agentura			
	9	není možné určit			
inzerce					